

MLADIKA

Izhaja 20. vsakega meseca.

Uredništvo in upravnništvo je v
Gorici, Gosposka ul. 2 (knjigarna).

Stane celoletno 8 Lir

Definsko blagovestje.

Legenda. Napísal Venceslav Belé.

(Dalje).

Davidek in njegov jutranji psalem.

Davidek mali tudi že prihaja,
ker zgodaj zbuja oča ga Izaja;
in po navadi svoji že prepeva,
kot redno rano v mladem rojstvu dneva;
on čast in slávo božjo oznanjuje
in zraven si na harfo pribrenkuje:

»Prinesite Gospodu belih jagnjet,
oj otročiči, za daritve svete!
Prinesite Gospodu čistih srčec,
oj otročiči, za molitve vnete!

Darujmo mu daritve dopadljive
otroške radosti, vse solnčnojasne!
Poklonimo molitve mu pobožne,
časti in slave pesmi blagoglasne!

Gospod je naš Pastir, on naš Vodnik je,
oj otročiči, srčno se radujmo!
Mi vsi ovčice smo njegove črede,
kot jagnjeta radosti poskakujmo!

Gospod nas vodi na nebeško pašo,
napaja s čudežnimi nas sladkostmi!
Nas pase, kjer ničesar nam ne manjka
in osrečuje z bajnimi radostmi!

Le k njemu, ki vse naše je veselje,
vse naše želje noč in dan kipijo!
Le k njemu, ki neskončna nam je sreča,
plamteča naša srca hrepenijo!

Le eno smo Gospoda mi prosili,
da v dom njegov bi smeli priti bivat!
Le te smo vsi iskali in želeli,
da njega prišli bi na veke vživat!

Oj otročiči, hvalite Gospoda,
ki z milostjo neskončno darežljiv je!
Slavite in častite ga na veke,
ker z nami vsemi srčno dobrotljiv je!

Oj deca, prihitite, pritecite!
Ploskajte, vriskajte in poskakujte!
Prepevajte in s strunami brenkajte!
Gospodovo dobroto oznanjujte!

Oj hvalite, častite vsi Gospoda!
Poveljučujte ga vsi nebeščani!
Molite ga od roda in do roda!
Slavite in blagrujte ga zemljani!»

Nedolžni otročiči.

Nedolžnih otročičev zbor se zbral je,
ko jih iz sna ta pesem je zbudila;
iz zbora pesem se je oglasila,
ki je odmevala v neskončne dalje;

»Svet! — Svet! — Svet! —
Hozana! — Aleluja! — Amen! —«

Ta pesem je šumela in kipela,
plakaje vriskala, sladko drhtela,
veselo pela, slavnostno donela
in kot oživiljena lepota vrela
iz čistih src nedolžnega krdela.

Zbor angelčkov.

In kot odgovor pesmi tej odmeva
iz gaja glas prav sličnega mu speva;
odmev prelep to angelčkov je zbora,
ki prišli iz nebeškega so dvora,
da Jezuščku v pomoč so in na službo
in v častno spremstvo in v prijetno

družbo.

Nedolžnih otročičev zbor prihaja
z Davidekom pastirčkom pomočnikom,
zbor angelčkov pa bliža se iz gaja
mu z Jezuščkom - pastirčkom kot vod-
nikom;

in brž oba sta zbora skupaj zbrana,
v ljubezni Jezuščku pristrčno vdana.
In novi spevi Jezuščka častijo,
ki iz nedolžno-svetih src kipijo.

Janezek -- Krstniček.

In že ob Jordanu nebeškem tam
Krstniček k njim koraka moško - sam.
On Jezuščku je več kot dragi znanec
in pomočnik, — on je njegov bratranec,
ker Jezusovi materi je teta
njegova mati sveta Elizabeta
in z Jezusom mu v rodu je Marija.
Je oče mu duhovnik Caharija,
ki kljub njegovi nežni ga mladosti
je vadil v učenosti in modrosti
in v božjem strahu in v duhovski službi,
da Janezku pri vsej nebeški družbi
na paši so zabava najbolj mila
duhovska, sveta bila opravila.
Besedo božjo rad oznanjeval je
in v Jordanu nebeškem krščeval je,
zato ga vsak nedolžni otročiček
in angelček vsak klical je — Krstniček.
On včasih boli kot družbo je iskal
puščavo in najrajše sam ostal.
Le sladke korenine, divji med
tam jedel je in čisto vode pil
in cele dneve strogó se postil,
in se učil v samoti svetih ved,
in mnogo, mnogo mislil na Boga,
in molil in častil ga iz srca,

in vadil se v besedi in govoru,
da prav goreče pridigal bo zboru
nebeške dece in lepo učil jo.
kedar z jordansko bo vodo krstil jo.

Razhod pastirčkov.

Ko pride k Jezuščku in ga pozdravi,
mu Jezušček prav ljubeznivo pravi:
»Ti Janezek si včasih rad sam zase,
zato poglej za čredo, ki se pase
na desno stran ob reki po dolini;
nikogar v Tvoji tam ne bo bližini,
zato tam lahko moliš, premišljuješ
in svete vede resno proučuješ.
Tam v lepih pridigah skrbno se vadi,
ki vsi poslušamo jih silno radi.
In ko obiščemo Te spet kot gosti,
pripravi deci tam v zeleni hosti
za slavnostni obed preljubo jed
iz sladkih korenin in divji med.«

Ves srečen Janezek se poslovi,
Veseli v samoto k Jordanu hiti.

»In Ti, Davidek, v to nebeško stran
poženi črede moje levo krilo.
Tam vriskaj, piskaj, poj ves božji dan,
na harfo brenkaj, kolikor Ti milo.
Le to, Davidek dragi, jaz želel bi,
da brž kaj novih pesmic nam zapel bi:
presladka radost za srce so moje
vse lepe, blagoglasne pesmi Tvoje.
A tej le moji dragi deci mali
iz vej omajaj spet dovolj piščali,
ker Ti edini to najbolje znaš.
In ko vse skupaj v goste nas dobiš,
najlepše otročiče obdariš,
če vsakemu od njih piščalko daš.«
To Jezušček Davideku veli,
ko ga na pašo h čredi odslovi.
Davidek mali blažen ves zavrišče
in na piščalke svoje si zapišče
in že hiti na levo v lepe gaje,
brenkaje in veselo prepevate. —
Ko si izvrisikal prvo je veselje
in blizo svojih pašnikov prišel je
Davidek mali, ta junak krepak,
je meril z dolgo palico korak:
čez ramo nosil je pastirsko terbo,
v njej pračo in pest kamenov za borbo
s hudobnimi tatovi in volkovi,
če bližali bi čredi se njegovi.
Davidek bil še majhen je junak,
a silen in pogumen korenjak,
da skoraj vsi pred njim so trepetali
in silne se moči njegove balj.

»Vi angelčki, na stražo sem in tja,
na desno in na levo — ta in ta —!
Varujte črede moje prav lepo
in čujte nad ovčicami skrbno!
Pazite, da se ktera ne zgubi,
skrbite, da se zgubljena brž najde;
in če katera le predaleč zajde,
vrnite jo, da k čredi prihiti!«

To naročilo angelčkom je dal
potem je Jezušček zase izbral
najlepšega izmed nebeških gričev
in z družbico nedolžnih otročičev
na vrh je šel, da bi se tam usedel
in da bi se razgledal in bi vedel,
kod pase srednje se ovčič krdelo,
ki njega za pastirja je imelo.

(Dalje prihodnjič.)

Marijine družbe na plan.

Premišljevanje v času obnavljanja svetogorske božje poti.

L. C.

S silno grenko bolestjo zre, verno goriško ljudstvo na razvaline treh, tako dragih mu Marijinih svetišč: Svetogorske bazilike, cerkve žalostne Matere Božje na Mirenskem Gradu in božje poti na Sv. Višarjah. V težkem hrepenenju in nestrpnem pričakovanju drhte srca Marijinih častilcev po tistem presrečnem trenutku, ko zopet zagledajo na Skalnici vsaj skromen Marijin dom, kjer bodo mogli s podvojeno ljubeznijo obiskovati svojo mogočno Gospo in ji izročati svoje prošnje: prošnje gorke, prošnje vnete. Vsi že težko pričakujemo veselega zgodovinskega dne, ko se svetogorska Kraljica povrne iz begunstva zopet med miljeno goriško ljudstvo. Kakor mogočen val morja kipijo iz tisoč in tisoč src proti nebu vroče prošnje:

»O Mati, vrni se nazaj
V svoj tihi svetogorski raj!«

(M. Elizabeta.)

In hvala Bogu! Tisto presrečno jutro toliko zaželenega nam dne se že sveti na obzorju. Darežljiva in ljubeča srca že pripravljajo svetogorski Begunki prvo zavetje, pripravljajo ji tudi iskren in veličasten sprejem. Obetajo se nam dnevi, polni duhovnega veselja in tolažbe. Zganilo se bo na vseh koncih naše dežele, vzdignile se bodo neštete množice Marijinih častilcev ter se pomikale v mogočnih procesijah proti svetogorskim ruševinam, kjer zopet zakraljuje nebeška Gospa. —

Vzdignila se bo stara mamica, da vidi še enkrat tako drago ji Sveto Goro ter

njeno Kraljico in zahvali svojo mogočno zaščitnico. Milostno jo je tolažila v teh hudih časih ter ji pomagala nositi grozno težo vojnih let; pripeljala ji je nazaj dobrega sina, njeno edino oporo in tolažbo. Sedaj se hoče zahvaliti **predobri Gospe**. Težka pot, a vendar zelo draga ji pot . . . Obljubila je bila tako Mariji in obljuba dela dolg . . . Kako rada ga poravnava! —

Vzdignili se bodo naši možje in fantje — bivši vojaki. Kolikokrat so mislili v vojni na Marijo, kolikokrat se ji priporočali v varstvo! Niso se sramovali njene svetinje, ki jim jo je pri odhodu izročilo skrbno in ljubeče srce; ljub spremljevalec jim je bil na vseh potih tudi rožni venec. In Marija jih je varovala. Ne smejo in nočejo biti nehvaležneži. Tudi oni hočejo oddati Mariji svoj dolg za njeno materinsko varstvo in ljubeznipolno pomoč. — Pa ena zahvala bo Mariji še posebno všeč. Zahvala onih blagih mladeničev, ki so z Marijino pomočjo obvarovali svoje življenje in poštenje. Velika je bila sicer mlakušča pregreha in pohujševanja, ki se je tako uničevalno valilo po vseh frontah in vojašnicah, pa Marija je zabranila, da ni smradljivi val hudobije zajel tudi njih ter jih tiral v vrtinec pogube. O, hvala Ti, Marija! —

In uvrstila se bodo v velikanski sprevod tudi naša dekleta. Premnogi drag spomin jih veže na Sv. Goro, to preljubo jim znanko že iz predvojnih let. Le Vsevednemu in njim je znano, s koliko prisrčnostjo so ljubile svetogorsko Marijo in njeno svetišče. Vselej so čutile veliko in

neobhodno potrebo po Marijinem varstvu. Dekliška leta so nevarna leta. A prišla je še dolgoletna vojska — in fronta se je zarila v sredino dežele; z njo pa so prišle vse velike in nepregledne inravnosti... Boj, že prej silen in težaven, je postal sedaj naravnost strašen... Poročila izkazujejo ponekod naravnost velike in težke izgube, brez njih pa ni skoro nobena vas. Pa kar je pri tem še najbolj žalostno, je to, da se mnoge še sedaj niso iztreznile in večkrat celo z vedenjem starišev nadaljujejo svoje prežalostno življenje izza vojnih časov. O vojska, kaj si naredila? Pokvarila si staro in mlado in zaslepila ter zakrknila celo čuvarje mladine.

Toda izgini mi iz spomina ti žalna misel, zagрни se v temo, ti tužna slika dušne smrti in skelečnih ran! Naj gledam raje tiste dolge vrste naših poštenih deklet, ki jih ni strla vojna vihra, niti upognil sovražni vihar, ki so uspešno kljubovale vsem napadom, tako da morejo še danes z odkritim očesom in plemenitim ponosom neustrašeno pogledati v oči prijatelju in sovražniku. O, hvala ti, dobro nebo, da si nam ohranilo veliko tudi dobrih deklet! Lepo so živele med vojno, lepo žive tudi sedaj. Mirna vest jim je najlepše plačilo, njih angeli varuhi pa bodo še na sodnji dan pripovedovali o njihovih plemenitih junaštvih in zmagah. — Kako si lep in vzvišen, ti pravi dekliški ponos! Tvoj spomin bo večni, ker v časti si pri Bogu in pri ljudeh.

In te dekleta se bodo zbrale v mogočne procesije ter obrnile svoje stopinje proti svetogorskemu svetišču. Med dolgimi vrstami bodo veselo plapolale Marijine zastave, iz tisoč grl pa bo kipela do neba navdušena pesem:

»Na veke zveste, ljuba Mati,
Ti hčere hočemo ostati!«

Pa kaj da se mi roka obotavlja in da noče izpod peresa nadaljno veselo poročilo?... Pred dušo mi stopa zopet žalna slika... spomin mi silí nazaj v predvojne čase... V še neporušenem svetogorskem svetišču zrem nepregledno množico Marijinih otrok... kakor pestré rože so posejane med to belo morje Marijine zastave. Tisoči dekliških src, enih misli in enega duha, pred Marijinim altarjem. Kako veličastna slika...

In zunaj cerkev -- velik dekliški tabor! Kakor mogočne iskre vžigajo besede govornikov in govornic mlada srca za Mari-

jino čast in dekliško poštenje... Nepozabni trenutki. Kakor strel ob streli, vžigajo se poštena srca za mladostne ideale.

»Vse, vse Mariji je živelo,
S ponosom zrlo na svetinjo belo.
A ne svetinja le, življenje celo
Oznanjalo povsod je vest veselo,
Da pri Mariji sreča, mir cvetě,
In da apostole Marija vzdaja,
Da cvetje čednosti Marija vsaja,
Za Jezusa da ona srca vžge. —
(M. Elizabeta).

Čas pa je plul in nad zastavo krasno
Zmračilo se nebo je čisto jasno,
Pretila družbi je viharja moč....
(M. Elizabeta).

Vojni vihar se je zagnal tudi v Marijine vrste in... jih zredčil... Zapuščena stoji premnoga zastava — brez armade, svojčas tako močne in polne življenja — v veden očitajoč spomin na nekdanje dni... Zapuščeni in tuženi stoji v svetišču družbeni altar — brez petja, brez cvetja... Na tronu pa kraljuje žalostna Mati — nekdanj mati svetega dekliškega veselja ter se mило ozira po mladinskih vrstah... Žalosten stopa v božji hram skrbni voditelj... njegovo srce pa drhti k Mariji prisrčno molitev, da bi mu milostno pomagalo zopet vpostaviti Marijino armado...

Živa slika toliko družb. Nekatero je vojna vihra razdejala — druge je razpršilo prežalostno begunstvo. Mlačnost in fahkomiselnost sta zamorili vsaj začasno ves cvet in sad na mnogem Marijinem vrtu. Žalostna zre nebeška Vrtnarica na te ljube ji gredice in čaka, kdaj vrt zopet ozeleni in razevete...

Dekleta! Do kdaj bo Marija še čakala? Ali je res zmožno dekliško srce trajne, trdovratne nezvestobe do Marije? Kliče vas Bog po vaši vesti, kliče Marija po vašem skrbnem voditelju, kliče družbeni altar, kliče osamela družbena zastava, kličejo lepi zgledi drugih družb, ki se poživljajo in prenavljajo.

Tako počasi vstajajo naši domovi iz ruševin in le z veliko težavo se obnavljajo uničena polja in vinogradi. Ali naj bo na to počasnost obsojeno tudi naše duhovno prencvljenje? Dekleta! Ali Vam ni res nič dolgčas po družbi... po svetinji... po shodih... zastavi?...

Silno me je ganilo ljubeznjivo poročilo izpod Sv. Gore v 3. števu. »Mladike«. Ali ste brale, kako so v Grgarju z veliko vne- mo in gorečnostjo zopet obnovili nekdanjo tako številno in cvetočo Marijino družbo? Saj drugače sploh ni mogoče. Tako blizu Marije — pa proč od Marije? Grgarske dekleta so odlodno izpovedale, da to ni mogoče. — Marijini pa smo tudi mi, Marijin je ves naš mili slovenski narod. In če hočemo rešiti ta prečasten narodov naslov, ne smejo ostati posvečene Mariji le naše gore in cerkve, ampak ji morajo biti posvečena v prvi vrsti tudi naša srca — in posebno vaša dekliška srca! — Ali bodo?....

Dekleta - družbenice! Marija mi je priča: Ne v očitane, veliko bolj v spodbudo sem želel napisati te vrstice. Srečen bi bil veliko bolj sam, srečne pa tudi mnoge izmed vas, ko bi ne bilo treba tega sploh nikomur pisati. Zato pa prosim poskrbite, da boste v kratkem času razveselile »Mladiko« in njene bralce z veseilnimi in vspešnimi novicami -- od vsch strani! — (Radostno pričakujemo. — Op. uredn.).

Na noge tedaj vse, ki še plemenito čutite v svojih srcih! Marijina čast bodi tudi vaša čast! Krasni Marijini dnevi: praznik Marijinega rojstva, Njenega presladkega imena in sv. rožnega venca, gotovo pa vsaj veličastni praznik Brezmadežnega Spočetja naj vas najdejo zopet v Marijinem okrilju, zopet pod Marijino zastavo. Neustrašeno na plan četudi vas je morda le majhno število! Vaš zgleđ in vaša požrtvovalnost, posebno pa še varstvo in moč Marijina, ki hoče imeti svojih zvestih otrok in častilcev, bo znala vzbuditi iz vrst naraščaja kmalu zopet močno in urejeno Marijino četo. Sicer pa ne pozabite, da se **Marijine družbenice ne štejejo, ampak veliko bolj tehtajo.** Tudi majhna družba je lahko dobra družba, ki ji je zagotovljen ves Marijin blagoslov. Marijina družba je armada, je lepo urejena vojska. In v vojski delajo večkrat posamezniki prava čuda v okoliščinah, kjer mora slabo rejena, četudi številna armada, bežati. Zato pa tam, kjer vas je veliko, ostanite vse trdne in zveste Mariji! Kier Vas je pa malo, bodite pa ve toliko bolj požrtvovalne, da dvignete družbo zopet na primerno stopinjo!

Dekleta! Tako trdno zaupamo vsi v vaša dobra in za Marijino čast goreča srca, da z veseljem zremo v dočledni bodočnosti tisti veliki dan, ko pojde širom naše domovine mogočen klic: Marijini otroci, na noge, k skupnemu shodu na Sv. Goro! Da bo pa takrat Marijino veselje popolno, popolna tudi vaša in naša radost, poskrbite, da ne bomo pogrešali ta dan pred svetogorsko Kraljico nobene družbe, nobene zastave! Zato življenja v vaše vrste! V vsa dekliška srca pravega marijanskega duha! Naj se razvije takratni naš praznični dan v veliko marijansko manifestacijo, v veličasten dekliški tabor!

Že prihajajo od povsod vesela poročila, kako tekmujejo razne duhovnije in družbe med seboj, kdo bo več dal in nabral za Marijino svetišče. Dekleta, razširite to plemenito tekmovalništvo tudi na notranjo organizacijo in utrjenje naših družb! **Velika armada zavednih in poštenih deklet bodi pa najlepši živi venec, ki naj ga pokloni naša domovina svetogorski Kraljici, ko se povrne iz begunstva zopet med svoje ljudstvo — v svoj tihi svetogorski raj! Naše geslo bodi: Kolikor duhovnij, toliko dobrih in lepo urejenih Marijinih družb!**

Na noge tedaj, na plan za Marijino in dekliško čast! Na velikem dekliškem shodu na Sveti Geri pa naj mogočno zaori zopetna naša obljuba neomajne zvestobe in trajnega posvečenja Mariji!

»Zdaj pa stoji,

Stoji in se razcvita.

Zastava družbe zopet je razvita,

Marijin znak na prsih se blesti,

In tisoč src prepeva dan na dan
Brezmadežni Devici spev krasan:

(M. Elizabeta).

»Da, večno Tvoje, Mati, moje bo srce,
Zvestobo Materi srce prisega naj
za zdaj in vekomaj!« (Družb. Mar.).

Opomba uredništva: Misli tega lepega članka so marsikomu vzete iz srca. Mi jih odobrujemo v polni meri in želimo, da bi našle glasen odmev po vsej naši domovini. Pričeti je treba enkrat s smotrenim in vztrajnim delom. **Organizujmo nov naraščaj.** Pripravljajmo Mariji nov svež venec lilij in rož, ki bo krasil vse naše obnovljene duhovnije!

Rozala.

Odlomek iz započete povesti. — Domen.

Po klančasti cesti je prišla karavana voz; vojaki so zapeljali na nepokošeno ravan pod vinogradom, razpregli konje in jih privezali k hrastom in akacijam. Od potoka so nanесли dračje in zakurili pod širokima kotloma. Poveljujoči glasovi, in petje se je razleglo po taboru; včasih je prodrli tudi razget konja ob nasutem ovsu in hropeče mukanje zaklanega goveda. Ker ni bilo nikake sape, je dim obležal nad ravanjo. Vstajajoča megla od močvirnate Vipave se je spojila z njim in ovija zdaj taborišče in vasico pod njo s hladnim plaščem.

Višje nad potjo na gričastem pobočju stoji vas. Raztresene so hiše ob kamenitih ogradah in za latniki z vinsko trto, ob cerkvi pa so strnjene, kakor da jo želé braniti pred sovražnikom. Na rdečem zvoniku odseva še večerna zarja. Daleč v nji pokajo šrapneli, pod njo pa kopljejo granate našo zemljo. Zamolkel grom se odbija ob cerkveni steni, ob župnišču in šoli: Lah je pred tednom začel vojsko ob Soči. —

Ni še polegel strah. Še iščejo nekateri skrite oboke po kletih, tlačijo obleko in živež v zaboje in jih nosijo v mraku k sosedom. Županova s cementom obokana klet je polna, v župnikovi ni več prostora; kelih in monštranca sta vzdana za oltarjem, listine posojilnice povezane v šop na dnu potnega kovčega. Ali bo zares treba bežati in kdaj?

Mesec maj jemlje slovo sè zadnjimi šmarnicami. Ne vabijo zvonovi, ker so jim pobrani jeziki; ne prihajajo ljudje, ker ne vedo za čas in je še strah v srcih. Pred letom so peli fantje na koru, še deklet ni danes; takrat so številni očetje zasedali klopi na desni pri sv. Jožefu, še mater ni danes na levi pri Materi Božji. Tudi cerkvenika so vpoklicali in ga vadijo z orožjem. Vojska je.

Duhovnik prižge sam sveči in odpre tabernakelj. Vsaj z otroci okoli oltarja se hoče posloviti od Majnikove kraljice. Žalostno gleda Prečisto z okrašenega oltarja v nebo proti večerni zarji. Trenutkoma žvenkečejo šipe od topovega strela in kla-

verno vstaja dim iz kadihnice v rokah cerkvenikovega otroka. V srce sega pesem duhovnika in otrok: Marija k tebi vboge reve. —

Tako jim je hotel govoriti ob zadnjem dnevu: Ne bomo čutili samo gorja, kakoršno gre z begunci po veliki cesti v dolini, ne samo gorja, kakoršno je v fronti in za njo: s koščekom kruha pod podrto hišo in na poteptani niivi; prihaja drugo gorje, drug boj, večja nevarnost. Vas, ljube žene in draga dekleta kličem: Bojujte se lu-laško!

Kmalu začne boj, ker je skušnjava že blizu.

Pogledala bo mati, če ni ključavnica zarjavela; hči ne bo šla v mraku k sosedu in očenaš za srčnost bo pridjan večerni molitvi. Sam pa se jih bo spominjal pri nekrvavi daritvi.

Otroci so se vsuli s krikom na trg. Pred gostilno je zavozil močan trenski voz. Voznik je zakričal na konje; jezik na je bil tuj in nerazumljiv. Krik je potihnil in otroci so se zbrali v gruči pred njim.

Ko so trije v vojaški obleki poskakali raz voz, je duhovnik stopil na cerkveni prag. Pogledal je proti gostilni in povetil pogled. Obrnil je ključ v vratih in počasi izginil za voglom. —

Tudi po ranjem možu ni opustila Mokrinka gostilne. V nji so se gnetli ob nedeljah možje in fantje; trkali so in pili, kričali in peli, nazadnje pa tudi se spoprijeli. Ranjence je za silo obvezal start cerkvenik v kaplaniji, junak pa je šel z orožnikom v trg. Dosti je bilo teh nedelj.

Krvavelo je duhovnikovo srce. Ko je popravljaj župnišče, je prizidal še prostorno sobo. Pametni možje, ki so vedeli za namen, so pobijali godrnjače; da je bilo tudi zadnjih mnogo, je skrbela Mokrinka z jezikom in vinom. Ko so se zbrali fantje v nedeljo pri duhovniku okoli harmonija in niso prišli v gostilno, se je Mokrinka zelo raztogotila. Od tistega dne je bila vedna napetost med župniščem in gostilno.

Rozala je bila edina hči Mokrinke. Obiskovala je nekaj tečajev obrtne šole in se zato nagnila h gosposki modi. Njeno srce pa je bilo še nepokvarjeno. Tovarišicam v Marijini družbi jo je duhovnik stavil za vzgled. Tem težje je bilo duhovniku pri srcu: Materin srd bo zdaj gotovo vplival na Rozalo.

Res se je zgodilo.

Začetek je bil v malomarnosti in konec v nepokorščini. Opomini Rozale niso zadržali in tudi lastna vest ne. Zadnjič ji je stopil duhovnik z lepo besedo na pot. Osoren je bil odgovor: Prosta sem; pa me izbršite, če mislite.

Solznih oči je duhovnik zapisal: izključena.

Mokrinca pa ni živela dolgo. Tudi si nista podala z duhovnikom roke v spravo, čeravno je ta iskal izgubljeno ovco in jagnje. Nesrečno je padla po kamenitih stopnjicah in izdihnila.

Po pogrebu je duhovnik še enkrat stegnil roko v rešitev. Želel je postati Rozalin varuh. A prehitel ga je lakomen sorodnik, ki ni prevzel varstva nad Rozalo, pač pa nad lepim premoženjem.

Ko je prišla še sosedova Reza za dekle v hišo, so dobre matere svarile svoje sinove; možje pa niso več seli na kamen pred gostilno in čakali večernic: težko jim je bilo, ker so razumeli besede duhovnikov.

Pa je prišel julij in poletje. Na cerkveni zid pod murvo je prilepil odhodnik plakat s pozivom. Brali so ga fantje in se s prisiljenim vriskom poslovili od doma, brali so ga možje in ihteč odhajali od žene in otrok. Galicija jih je vzela in Karpati so jim skopali grob v snegu in mrazu. Pisma so prihajala od vjetih in ranjenih, tudi telegram o smrti je prišel. Skoraj leto dni so pisali o vojski, mi pa je nismo poznali. Zdaj pa je tu in skoraj jo bomo.

Vojaki sedejo v kot za mizo.

Skozi okno se smejejo poldozorele črešnje na mladem deblu, spodaj pa raste oleander in rožmarin. Duh zelenja sili v mračno sobo in vleče človeka v pomlad. Druga leta se je razveselilo človeško srce: brez težave se je vpognil hrbet do zemlje in so roke orale po nji, letos pa ni tistih močnih rok. Pomlad je iztrgala iz njih kramp in motiko in potisnila vanje ruške v neznan dežel.

Oni tik okna je vrgel kapo na stol in segnil s prsti skozi črne lase, obraz je bil rjav; male oči so osorno gledale izpod nizkega čela. Tovariša sta odpela sablji in ji položila na stol ob zidu. Večji s srebrno zvezdo je primaknil stolicu h koncu mize, mlajši pa si je izbral mesto prvemu naproti. Molče so zrli skozi okno.

Kar vstane rjavi in vdari s pestjo po mizi.

»Boga mi, kod pa hodijo ti ljudje?« — Glas je bil hripav.

»Naučiti jih bo treba!«

»Rekvirirati pač.«

»Čekaj, brate!«

Poročnik je prižgal smodko in puhnil dim čez mizo. Tovariš praporščak na desni je stegnil levo roko, da se je prikrajšal rokav, in je pogledal na uro, privezано okoli zapesti. Bila sta Ogra in sta se v Srbiji priučila nekaj srbskohrvaških besed. Rjavi narednik je začel s pestjo tolči takt in peti: Konja je jašila, pjevala je - e. Vilice so odskakovale na nepogrnjeni mizi in mu sekundirale.

Par otrok je splezalo od zunaj na okno, eden pa je tolkel po petrolejskem zaboju in vpil pesem: Kaj bi žalostna ne bila. Poročniku ni bilo to spremljanje po godu.

»Marš, cigani!« Utihi je tambur in mahoma so se otroci razkropili.

Skozi vrata je prišla Rozala.

»Dobri večer, gospojica!«

»Litar vina, bogami!«

»Rakije, brate!«

»Živio cura!« Poročnik je puhnil oblak dima, hripavi narednik je vstal in stegnil roki skozi dim do Rozale. Pograbil je njeno roko in vpil: »Sve su čaše prazne, treba da se napune, na-pu-ne.«

»Pustite, gospod!«

»Čekaj curica!« Vstal je praporščak, pa se je Rozala izvila in hitela v klet.

Bila je v gornji sobi, ko so prišli. Srce se je zasmajalo, ko jih je videla izstopiti. Skoraj leto dni ni bilo gosposkega človeka mimo hiše ne v nji. Vse je cesar pobral. Zdaš pa —. Pa voznik je ustavil s tujim jezikom. Naj tisto: nemški zna tako vsak častnik; pa tudi Rozala še ni pozabila vsega iz šole. Samo spodobno se je treba obleči pred tako gospodo. Pa je v hitrici navrgla nase zadnjo bluzo in predpasnik. Stopila je k zrcalu, pa so spodaj že vpili.

Ko je stopila z vinom, je narednik zabogmal in zavriskal. Razleglo se je do ka-

planije pod orehom v spodnjo vas. Pa so trčili in napili tudi gospojici Rozali.

»Ovdje ti mjesta!« — Sedi!« — Živio!« — Boga mi! Nek dušman zna kako mre - mo mi —.«

Hripavemu glasu je sledil vrisk in krot. Zazvonil je zvonček na župnikovih vratih. Ozrla se je Rozala tja in stopila k oknu, da ga zagrne. Pa je poročnik vstal in ji zastavil pot. Pograbil jo je za roki in zasukal ž njo na peti: Juj-juh!

Še so pili in že je narednik pel. Rozala je prižgala luč.

V tiste drobne oči z naočniki in z obritim obrazom poročnika se je zagledala. Govoril je malo, pa se je tako sladko smejal in kazal dva zlata zoba. Tako moderno je držal smodko med tremi prsti in jo s kazalcem otresal. Je gotovo velik gospod, bogat in neaktiven. Tudi prstana nima na roki. Pa si je Rozala naslikala neznano kje grad in polje in gozd, poročnika v civilu, sebe pa kot gospo. Tako mamljivo je bilo to pri odprtem oknu in pomladnji noči.

Ura se je umaknila uri; šala Ogrov in pesem Hrvata sta jo hitreje pomikala naprej. Rozala je srebalala iz nalitega kozarca

in trkala na zdravje in srečo po vojski. Kapljica iz kozarca je ogrela srce in ga nagnila k želji po drobnih očeh.

Skozi okno je posvetil mesec. V vrtu pod kaplanijo so zamolklo grmeli topovi. — Vina omoteni Hrvat je vstal in prevrgel stol. S povešeno glavo je otipal žepe in polglasno zase vpil: juh, juh, juh. Pa je izvlekel orgljice in jih nastavil k ustom.

»Bravo, Hrvate!«

Poročnik je vstal in se naslonil na okno, praporščak pa je trkal s polno glavo ob rob mize. Ko je hripavi narednik zavlekel orgljice čez zobe in tolkel s podkovanim čevljem takt po kamenitih ploščah, je blaženost ovila Rozalino srce pri otročji muziki in s pričakovanjem je mežikala na poročnika.

Tako je hudoba sejala gorje tiste dni; ne le po noči, kakor sejavec v svetem pt-smu, kar čez dan tudi in ob svetli uri. Največje je bilo njeno veselje, če je pognala ljulika med lepo pšenico, ki jo je duhovnik nasejal. Kakor gorčično seme se je razrastla in na njenih vejah so gnezдила naša trpljenja vseh vrst.

Prošnja k Mariji svetogorski.

1.

Bodi zdrava, zvezda morska,
O Marija, svetogorska,
Ki v pregnanstvu bivaš zdaj!
Ljudstvo željno, glej Te čaka,
Solze za Teboj pretaka,
Vrni kmalu se nazaj!

2.

Kruta zima je minila,
Cvetje trosi pomlad mila,
Vrni se v goriški raj!
Zaželjena tisočkrat,
Vrni se preljuba Mati,
Vrni kmalu se nazaj!

3.

Res so hišo Ti razdrli
V srcih niso pa zatrli
Ognja, ki za Te gori.
Potolaži našo tugo,
Saj Ti hišo krasno, drugo
Bomo v čast sezidali.

4.

Koliko dobrot delila
Koliko solzá vsušila,
Si nam Mati milostna!
Pridi torej iz tujine
V krilo ljube domovine,
Rádost našega srcá!

5.

S svojo milostjo objemi
In v obrambo nas spet vzemi,
Mir nesrečnikom nam daj!
O ti kronana devica,
Svetogorska Ti kraljica
Vrni kmalu se nazaj!

R. S.

Družina in nje socialni pomen.

Stanko Stanič.

»In vendar mi je tajni glas v duši veleval, naj vzamem pero in ga pomočim v mladi grob soproge in matere, da postane zopet očito, kar sedanji svet, kakor v usodepolni slepoti vedno bolj izgublja izpred oči: kaj je in kaj zmore svetost rodbinskega življenja pa tam skrbno negovana vera v čudodelno moč človeške vzgoje.« Te krilate besede je zapisal ljubljanski vseuč. profesor dr. K. Ozvald v II. številki letošnjega »Dom in Sveta«. To je očitna izpoved modernega učenjaka o svetosti rodbine, a žal osamljena med celo ploho različnih mnenj, ki rodbino podcenjujejo in omalovažujejo do skrajnosti. Svoj čas so se borili za ločitev zakona, danes pa komunisti proglašajo vsak zakon, torej dosledno tudi rodbino za brezpotrebno.

Kaj je rodbina.

Človek je družabno bitje. Človek brez družbe ne more živeti. Prva človekova družba pa, ki mu jo je dala narava, je rodbina, katere počelo je zakon. To dokazuje tudi razodetje božje »Ni dobro človeku samemu biti, naredimo mu pomočnico njemu enako.« (1. Mojz. 2. 18.) je rekel Bog in ustvaril Adamu družico. Rodbina je torej božjega izvora, je prva naravna in potrebna družba, prva socialna tvorba človekova; »semenišče človeške družbe«, kakor je lepo dejal Ciceron. Da si rodbine lože pomagajo, se družijo v občine, občine pa v narod, ki je konečno skupina rodbin, katerim sta vsled skupnega pokoljenja in zgodovinskega razvoja lastna poseben duševno-telesni značaj in isti jezik. Rodbina je torej podlaga človeške družbe, iz nje, kakor iz svojega vira raste in se oblikuje človeštvo.

Zato pa imenuje I. Mausbach rodbino pravelece vsega družabnega življenja »ki se ne dotika samo ene strani človekove, ona marveč ustvarja celega človeka, ona hoče razviti vse njegove moči in posebno pravne«. In otroku je rodbina, ozkoma v širšem pomenu družina, res prvo vzgojevališče. Ozrmo se najprej, kaj da družina otroku na telesu. Z lastnim mlekom ga je mati dojila in s tem je srkal vase prvo zdravje. In ko je otrok dorasel, učila ga je mati hoditi in govoriti, umivati ga je, prala in zibala, in to vse s tisto neizrazno ljubeznijo, ki jo imenujemo materinsko. Stariši učijo otroka govoriti in igrati, oni mu kupijo prvo krilce, prve hlačiče in v vsaki zadregi se otrok zateče v krilo svoje matere. Nikdo bi toll-

ko ne prečul pri otroku, kakor njegovi stariši, ki si tudi zadnji košček kruha odtržejo, samo, da se otroci siti. Že s tem je domača družina nelzmerno storila za otroka, a še veliko več stori dobra družina za svojega otroka. V mlado srce mu vcepi prvo molitev, prvo spoznanje božje. Ona ga uči strahu božjega, ki je začetek modrosti. Družina, to je oče in mati, z nelzrazno svetostjo in pravico plačujeta dobro in kaznujeta slabo na otroku ter ga s tem vzgajata za življenje in pripravljata za šolo in to ne po kazenskih paragrafih države, temveč po sladkih zvezah ljubezni. Narava, ki je vsadila v srce ono veliko ljubezen materinstva in očetovstva, je dala s tem starišem pravico in dolžnost otroka telesno in duševno vzgajati, dala jima je dolžnost in priliko otroka umsko in npravno, versko in družabno vzgojiti. Tudi ta zadnja rodbinska družabna vzgoja ni brez pomena. Otroci se v družini, med svojci, navadi živeti med ljudmi različnega značaja, in je prisiljen k samozatajevanju, uči se usmiljenja do trpečih. Smrt v družini, praznik v družini, molitev v družini, žalosti v družini, vse to so zlata semena za življenje otrokovo.

Pa tudi ko otrok, v družini krščansko vzgojen otrok, odraste in ga valovi življenja morda vržejo iz domače družine, kje bo iskal zavetja v viljarju nesreče? Kako lepo tu piše sloveči pisatelj Malstre: »Naš rod brezdomno vzgoji odlične učenjake v vseh strokah, toda, kar se pa imenuje človek, to je naravni človek, je pa morda že v desetem letu vzgojen; a če ni bil vzgojen na kolenu svoje matere, je to zanj velika nesreča. Nič ne more nadomestiti vzgoje. Ako si je mati štela v dolžnost, da je otroku utisnila na čelo božje znamenje, je skoro gotovo, da ga roka pregrehe ne bo zbrisala nikdar. Mlad mož bo morda izgrešil pravi pot; toda napravil bo ovinek, ki ga bo zopet tja nazaj privedel, odkoder je izšel« namreč v svetišče in tradicijo družine.) (Več. ure 3.)

Zakon — temelj družine.

Temelj družine pa tvori zakon, ki do smrti neločljivo veže moža in ženo. To nerazdružljivo vez zakona zahteva jasno že namen istega. Prvi namen zakona je rodnja in vzgoja otrok, drugi pa, da je žena družica možu in mož opora žene. »Obojen namen terja trajno zvezo« pravi dr. Ušeničnik.

Čeravno je vzgojiti več nego roditi vendar že telesni razvoj zahteva dolge skrbi, koliko bolj pa terja nerazdružljivost zakona šele vzgoja otrok, ki mora biti v svojem bistvu enotna in celotna. In ljubezen sama, ki naj zakonske družji, ali ni večna? Vrh tega pa imamo mi kristjani tudi besedo božjo, ki pravi: »Kdor se loči od svoje žene in vzame drugo, prešestvuje zoper njo« (Mark. 10. 11.) In Kristus sam je rekel: »Kar je Bog združil, naj človek nika ne loči« (Mt. 19. 3). Ločitev zakona ali razporka je torej nekaj protinaravnega. Radi težav, ki lahko v zakonu nastanejo, je Bog povzdignil zakon v zakrament, ki daje tej zvezi milost, da tisti, ki z njo sodeluje vse težave premeta.

Razporka bi bila vzrok npravnega propada, kajti nje posledice nam kaže že zgodovina človeštva. Ločitvi zakona so sledile razbrzdana pohotnost, suženstvo žene, zanemarjanje otroške vzgoje in propast držav. Iz tega vidimo, kakšne strašne posledice bi imela udeležitev zmotnega komunističnega načela, ki zametuje zakon in rodilno ter zahteva absolutno svobodo očetovstva in materinstva, kar se mora naravnost gabit vsaki še ne popolnoma pokvarjeni človeški naravi. Jasno lahko spoznamo, kaka tajna svetost tiči za človeka ravno v zakonu, ravno v družini.

In s čim bo nadomestila vse dobrote in blagoslov in svetost družine komunistična država, ki družino v principu zameta? S suhim paragrafom in mrtvo številko? Ne, ampak s pesmijo o sliroti Jerici:

Mati, mati, mamica,
pač 'mam hudo mačeho,
peče mi 'z pepela kruh
z drobnim peskom ga soli
in kadar mi reže ga
reže mi tak tankega,
da se vidi skoz njega,
zraven vselej krega me.
Mati, mati, mamica,
pač 'mam hudo mačeho,
kadar ona češe me,
tak z grebeni strže me
da mi teče črna kri
— — — — —
Mati, mati, mamica
biti mi ni več doma...

Mož in žena.

V poganstvu je bil mož neomejen gospodar, žena pa njegova sužnja in sužnja je še danes tam, kjer ni še zasijalo krščanstvo. Krščanstvo je ženo osvobodilo. Kristijan se o človeku ne vpraša, ali je Grk ali Jud, ali je mož ali žena, le kakšen je

kot človek. Po krščanstvu je žena možu družica in njuna zakonska ljubezen je posvečena ter s tem očiščena in oplemenitena. Protestanski monistični filozof Paulsen to pošteno priznava rekoč: »Šele krščanstvo je odkrilo zmisel za lepoto in bogastvo ženske narave, pod uplivom krščanstva je postala žena to, kar je.« (Cit. v dr. Uš. Soc.) In kaj je žena? Človek in oseba je, kakor mož in zato je najvišji poklic žene isti, kakor moža; biti popolen človek, popolen kristjan. »Duh nima spola« pravi sv. Ambrož. Z ozirom na ta najvišji smoter ni razločka med možem in ženo. »V tem oziru«, pravi dr. Ušeničnik, »sta mož in žena, neta enakovredna in enakopravna, temveč enakovrstna. Šele drugotno, da se ohrani človeški rod, se cepljuje človeška narava v dva spola, v moža in ženo.« Zato pa ne pripoznavamo absolutne dolžnosti človeka, ki bi ga silila v zakon. Vendar pa je nagib narave do ženitve tako močan, da bo vedno tvorba rodilne prevladovala. Če pa stopita mož in žena v zakon mora ju vezati medsebojna ljubezen, ne toliko ljubezen, ki visi na telesni lepoti, ampak veliko bolj ljubezen do dušnih vrlin. In dve svetinji sta, ki jih morata mož in žena spoštovati, ako si želita srečno rodbino. In ti sta danes toliko teptano očetovstvo in materinstvo. Kdor to dvoje oskruni, razdira rodbino in z njo cel narod. Zpomnimo si dobro, le v zakonu, in ne izven njega, imata ti dve svetinji svojo moč, svoj blagoslov, svojo svetost. A tudi v zakonu bodi zakoncema zvest kažipot, ki vodi do studencev življenja visoko spoštovanje enega pred drugim. Res ima mož po naravi in krščanski ideji oblast v rodbini, a to ni neomejena oblast, ni despotizem, ni samodržstvo, ni samovolja, ampak oblast urejena po spoštovanju in požrtvovalni ter nesebični ljubezni. Kakšne pa so pravice žene v javnem življenju in politiki, o tem tukaj ne razpravljamo. — Obojestranska potrpežljivost in molitev jima gradita pot do sreče.

Kako blodna je zahteva po svobodni ljubezni, po svobodnem materinstvu, ali vsaj po svobodni materinskih in očetovskih dolžnostih! Za otroke naj skrbi država! Prvič je to zmota, ker mati hoče sama negovati otroka, ki je kri iz njene krvi. Potem pa tudi otrok potrebuje materinske vzgoje. Z udeleževanjem te zahteve bi šla v izgubo zakonska ljubezen in ljubezen starišev do otrok in s tem vsem neizmeren zaklad sreče. Zahteva komunistov je protinaravna.

Otroci in stariši.

Potemtakem imajo seveda tudi stariši dolžnosti do svojih otrok, dolžnosti, ki izvirajo iz večnega božjega zakona. Vzrediti pa morajo otroka na dvojen način, na duši in na telesu.

Stariši morajo biti otroku sploh spreten vodnik v otroški dobi, zvesti čuvaji v dobi mladeniški in lep vzgled za celo življenje. Kdor bi pa to otroku principijelno vzel, bi vstvaril ptičke brez gnezda.

Iz vsega tega pa izvirajo na drugi strani dolžnosti otrok do starišev. Vse te dolžnosti so osredotočene na spoštovanje, ljubezen in pokorščino. Ne bom o tem obširno govoril. Dokler bo naša šola uzgajala krščanko-nravno, se bodo otroci o tem zadosti poučili. Dotakniti se hočemo samo ene rak-rane otrok, ta je zaničevanje in omalovaževanje starišev. »Jajce več kot puta ve« je tožil že Vodnik in od tod izvira menda vse zapostavljanje staršev. Zato pa mladina, če morda, tudi res več nego stariši, spoštuj jih in ukloni se jim! Blagoslov božji tu in tam te bo spremljal in tudi, ako očetu »pamet peša, prizanašaj in ne zaničuj ga v svoji moči«. (Lir. 3, 15.)

Odkod zlo v družini?

Največ zla je odtod, ker rodbine, moža in žene često ni združil Bog, ampak mesenost ali denar. Z teptanjem večnih postav se je začelo, z istim se nadaljuje in z istim se bo končalo. To je mnogokrat prvi vzrok za nesrečo in razdor v družini.

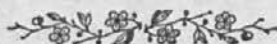
Drugo temu slično zlo je pa to, ker je marsikomu smoter zakona le uživanje, ter so mu otroci je breme. Če se jih sicer tudi ne branijo, kar bi bil zločin nad naravo, človeštvom in Bogom, pa vsaj za vzgojo nimajo taki ne volje ne zmisla. Četo zoperna pa jim je religiozna vzgoja, ker bi seveda ob enem obsojala njih početje.

Je pa še neko tretje zlo, ki povzroča v rodbinah neizmerno gorja, in to je pijančevanje. Ne le, da ubija srečo in uničuje gospodarstvo ter onemogočuje vzgojo, marveč zastruplja že v kali bodoči rod.

Zadnje in skoro največje zlo pa je demon denar in socialne razmere. Razcepljenje rodbin, mož in sin pri vojaki, žena in hči med vojaki, beda in pomanjkanje, prenapolnjena stanovanja, pregreha in izkvarjenost vsepovsod.

Odkod rešitev?

Faktorjev je veliko, ki morajo sodelovati za zopetno vpostavo svetosti družine, posebno popolna preureditev in preosnova vseh socialnih razmer. Prvi faktor pa tiči v nas samih. Učimo se spoznavati družino v krščanskem smislu, vedno pred vidikom večnosti in vzgledu nazareške družinice, kakor priporoča veliki papež Leon XIII. v svojem pismu z dne 14. jun. 1892. Potem se bo šele izpolnilo, kar je tako lepo, a žal prezgodaj prerokoval selski modrijan kot učinek vojske v svoji knjigi: Vojska in mir: Ne po vojski, ampak po oživiljenju krščanske družine« se bo poživila zlasti ljubezen do doma, ki je nekaj tako lepega in velikega. S to ljubeznijo se bo vrnilo veselje za kmečko delo, ki je sicer mnogokrat trdo in se zdi na zunaj grdo, a je v resnici tako lepo: obdelovati polje, negovati živino, biti naravi za božjega oskrbnika in človeški družini za rednika. Saj ni nikjer tako lepe tihe sreče, kakor v preprostem kmečkem selu, v preprosti kmečki hiši. Saj je tu sveta zadosti; domača hiša, domača vas, sredi vasi cerkev, potem pa polja in travniki. Tu je dom in svet, tam je svet in Bog. Saj je tu razlike zadosti, delavni dnevi, pa nedelja in praznik, in za spokornimi dnevi božič in velika noč, in sredi cvetja in petja binkoštni praznik in sv. Rešnje telo, in zopet prelepi Marijini prazniki. Saj je tudi ljubezni zadosti: ljubezen materinska, ki jo ves svet nadomestiti ne more, pa resna ljubezen očetovska, ljubezen žene in ljubezen družinice, ljubezen zvestih prijateljev in dobrih sosedov, pa nad vse — božja ljubezen!

„Bog s Teboj!“

Za rožno zaveso sanja otrok,
smehlja se v snu,
nad njim vihar pretresa obok,
a detetu to ne kali miru,
smehlja se v snu.

Glej, tam za zaveso svet čaka na te,
vanj moraš, otrok;
ne vidiš ga, matere blago srce
med svetom in tabo zid je visok,
še njen si, otrok!

A pade stena, srce zvesto,
odpre se svet pred teboj,
če matere blage ob tebi ne bo,
otrok, nič se ne boj,
Bog bo s teboj.

M. Elizabeta.

Za vse.

Za vse, pravim za to, da bi vsi čitali, se zant-mali in uvaževali. Za vse tudi zato — da bi ne mislili nobeden stan, ne spol, da je izvzet, da nje-ga to ne zadeva.

Teško mi je sicer odkrivati šibke strani in ra-ne svojega ljudstva pred tujci. Toda ravno ker mi jo to ljudstvo drago, ker ga ljubim, kot ga zamore ljubiti le oni, ki je izšel iz njega in med njem živi in trpi — pišem te vrstice.

Pogrešeno, zmotno bi bilo, če bi prikrivali svoje rane in bi vsled tega na njih poginili — ka-kor je napačno, krivo, če bolnik zakriva svojo nevarno rano, ki ga spravi (ravno vsled tega, ker je ni zdravnik poznal) — pod drn. Bolje je torej, da si povemo odkrito v obraz, kjer in kakšna je naša rana, ker le tako je pravo zdravilo in po njem zo-petno zdravje mogoče.

Da ne bom hodil kot mačka krog vrele kaše — pribijem žalostno dejstvo, da pri nas

preveč pijemo,

da pijemo celo več, kot takrat, ko je bil naš gospo-darski položaj boljši, kratko — da pijemo več kot pred vojsko. Da pa ne bo kdo mislil na vodo, bodi še povedano — da preveč pijemo žga-nih pijač — kot žganja in raznih likerjev, pa tudi vina in zadnji čas piva. Z edno besedo, mi preveč pijemo opojnih pijač, ali kakor bi rekli »Piščalka« in »Zlata doba« — preveč uživamo alkohola.

Pa mi poročete: Že spet tista stara pesem »Pi-ščalka« in »Zlate dobe«, ki nam ne privoščita ko-zarčka zlahkne kapljice! Le počasi prijatelji, saj se bomo pogovorili, seveda z lepa in počasi.

Res je: zgorajšnja pesem o alkoholu je sta-ra. A še bolj stara je godba te vrste. In kakor veste, pevci (kot plesavci) navadno gredo za godbo. Če pa godci igrajo zmeraj isto »vlže« — so i pevci prisiljeni isto peti, če tudi je že stara.

In te, stare godbe — o pitju opojnih pijač; ali o zavživanju alkohola — je danes na tem zase-denem — drugi pravijo obsedenem (skoraj, da imajo bolj prav, kot prvi) — ozemlju hudo ve-liko.

Ne rečem in ne trdim, da smo vedno vsi v »ročkah«, »trdi«, »nabit« ali kakor so rekli včasih »fajhtni«. Tega ne! Bog ne daj! — Ampak če gre-mo po naši deželi, po vasicah, vaseh in trgih — da ne govorim o mestih — koliko »bohcev ven-roko moli« danes — v primeru z nekda. Šte-vilo teh pivnic se je znatno pomno ži-lo, skoraj kot gobe po dežju. Nimam številk —

rečem le: Hvala Bogu — da jih nimam, ker bi govorile preveč na glas! — Komaj se dvigne v kakšni vasi s plohov zbita »baraka«, je že vejica na njej. Kdo bo našteval vse krčme, gostilne, ka-varne, barje, sladščičarne in kako se še vse te prijateljice bratca alkohola imenujejo — pa naj si bodo že domače ali tuje seme.

Toda to naj bi še bilo. Ampak najhuje je in človeka boli srce, da so ti prostori vedno oblju-deni, živi, polni — tudi ob delavnikih, ko božje solnce človeka sili, vleče ven — v naravo, na delo. — O sobotnih večerih, nedeljah in prazni-kih — vsaj v tem oziru se zadnji izborni praz-nujejo, če tudi niso državno priznani — ne govo-rim. Ne morem! Slika bi bila prežalostna, pre-temna!

Božji dan, čeravno ga je celih 17 ur, ni začo-stil dolg. Tudi po noči ni miru pred to »muziko« zlasti v večjih krajih ne — kljub strogim policijskim uram — na papirju, človek — zdelan, da bolj bitti ne moreš — pa spi, če moreš, vtem dir-daju. Ne nagajajo ti še zadosil vročina, komarji in druge po vojski ali premirju semkaj prinesene muhe in mušice. Treba je ravno še teh vinskih bratcev — za spremembo pridejo včasih še se-strice zraven. — Eden poje — kar more — po svoje, drugi uka, spet drugi pojejo v zboru, tam zopet slišiš harmoniko in podobno. Mimo pride gruča — glasna, tuleča in »moli« v svoji »nabito-sti«, da je človeka groza; tu se dva prerekata, tam dva pretepata, bolj zadaj pa drugi nekam nezaup-no poskušajo, če bi bili sposobni za zemlje — ceste — ali jarko — merce. Pa nikar ne mislite, da je vsa ta »zabava« prežeta z narodnim duhom.

Hm, z nerodnim še še, narodnim? Žal moram reci: s protinardnim! Seve najbolj je vse pre-žeto z drugim duhom, ki je znan tudi pod ime-nom »špirit«.

In ni še dovolj, kar sam vidiš in slišiš. Tova-riši, prijatelji, delavci iz raznih krajev dežele ti povedo še marsikaj veliko, veliko več.

Pa kdo bo vse to našteval — saj nam je žal predobro znano.

Že slišim, kako se nekateri oglašajo nekoč: Ja vse, kar se pri nas izpije in kar je s tem v zve-zi, vendar ne more iti samo na naš račun! Res je prav imate — saj so tudi še drugi v deželi.

Hm, malo sicer drži ta izgovor, pa ravno ma-lo. Je pač zastoj pri zamorca — ki ostane ved-no črn. Kajti vedite, da sem tudi na to že mislil. Toda, če tudi odštejemo vse, kar odpade na dru-ga — naj si bodo že od blizu ali od daleč — ven-

dar je tudi tega veliko, veliko preveč kar potem ostane samo za nas.

Res, da teh »godcev« ni povsod enako in da so tudi njih pihala, godala, ali kakor se že imenujejo vsi ti instrumenti, nimajo ednako močnih glasov, toda vse te »bande« nam igrajo isto staro o pitju in sicer o preobilnem pitju alkoholnih pijač.

Nikar ne bodite torej hudji, če tudi mi zapoje mo — kakor vi godete — staro pesem »Piščalke« in »Zlate dobe«. Jaz mislim, da se ni treba preveč bati ne ene ne druge. Prva (Piščalka) je preminula že davno na jetiki in je najbrže že prekopana. Druga (Zl. d.) pa je trenutno daleč od nas —

bodisi, da pišemo Zlata, z veliko še bolj pa (žal, žal!), če pišemo isto z malo začetnico.

Tako torej: stara godba, stara pesem.

Ljudje božji, pošteni narod Jugoslovenski, postojte, premislite, kam pridemo po tej poti.....? Zdravimo se in preudarimo resno — ali ni potrebno, da zopet začnemo z vojsko — namreč s Sveto vojsko?!

Kres je bil pred vojsko tudi pri nas društveni praznik, ker je bila Sveta vojska tudi pri nas lepo razširjena. Da bi se ti spomini zopet poživeli sem napisal te vrstice — na kresni dan.

r

Profialkoholne kaplje.

1.

Ne bom krivega zadel, ako trdim, da med krčmarji na kmetih jih več ko polovica umrje na boleznih vsled preobilno zavžitih alkoholičnih pijač.

Dr. Jožef Vošnjak.

2.

Ni je stvari na svetu, ki bi*toliko škode naredila na imetju, miru, pameti, zdravju, veri, čednosti in zveličanju kakor žganje, ki je v prijateljstvu z vsemi grehi.

Alban Stolz.

3.

Pijančevanje je sovražnik modrosti in privede do norosti.

Pitagora.

4.

Pijančevanje je glavna zapreka, da se ne more odstraniti že obstoječa revščina, in glavni vzrok, da se širi uboštvo.

Dr. Bär.

5.

Pijančevanje je mati vseh zločinov in hudobij. Ono zmede glavo, občutke in jezik, ono se vrže pogubno na vse telo. Najprej mu podleže sramežljivost; ono potratl čas, je sramotna bolezen, mori npravnost, je nečast življenja, poguba duše.

Sv. Avguštin.

6.

Pijančevanje odpira vrata vsem strastem.

Sv. Avguštin.

7.

Potrebite krčme, v katerih žganje točijo, iz svoje srede, odpravite tarbenače, ki žganje okoli nosijo, če hočete, da blagoslov božji pri vas ostane in vas Bog ne zapusti. Varovati vam je lahko, če le prav hočete; ali ljudi žganja odvaditi vam bo gorjé.

A. M. Slomšek.

8.

Rad bi videl, da bi šlo žganje zopet nazaj v lekarno, iz katerih je prišlo.

Windthorst.

9.

Starši in odgojitelji! Zgodnje napeljevati k treznosti in zmernosti je tako potrebno, da bi bil sicer brezuspešen ves vaš drugi trud, ki ga imate za otroke. Delajte, kar hočete; dajajte jim še tako lepe svete, svarite jih, prosite jih, jokajte se nad njimi: vse, bo zastoj, ako postanejo neizmerni pijanci!

Dr. Jožef Lesar.

10.

Starši, ki ponujajo svojim nedoraslim otrokom opojne pijače, bi si morali zapisati nad duri svoje hiše: »Šola za prihodnje pijance in hudodelnike«.

Dr. Jožef Lesar.

11.

Zločin je, če trdi kak zdravnik, da vino redi. Alkohol je sicer semtertija prijetna dražilna snov, ali strup ostane na vsak način in popolnoma prav imajo oni, ki trdijo, da človek ne potrebuje alkohola.

Prof. dr. Nothnagel.

12.

Zmernost v jedi in pijači je najimentnejši pripomoček trdnega zdravja, srečnega in dolgega življenja. J. Volčič.

13.

Žeja je v naših časih najbolj vzrok, da ljudstvo zdívja in postane surovo; ni hujšega sovražnika, kakor je pijančevanje... tukaj se mora nastaviti sekira.

Medach pl. Kiele.

14.

Žganje je tekoči ogenj.

Dr. Hufeland.

Ob zadnji uri.

K Tvojim ušesom se nagnem, Gospod, a ne tožim.

Hišo imel sem:

so okna se svetila v zarji večerni —

ženo imel sem:

trpljenje hladila v ljubezni je verni —

deco imel sem:

vse upanje stavil sem vanjo.

Skušnjo od Joba — trpina nekdanjo v mojem in mojih si bratov življenju obudil.

Hišo granata je laška podrla:

klel Te nisem —

ženo je žalost po sinu potrla:

klel Te nisem —

deca v begunstvu od lakote umrla:
klel Te nisem —

Jobu — trpinu enak sem v trpljenju biti se trudil,
blagoslov Tvoj da v prestani preskušnji pomnožim.

Dal ga obilno si: — ne na hiši.

Dal ga številno si: — ne ob ženi.

Dal brezštevilno si: — ne pri deci. —

Blagoslov Tvoj bil plačilo ob zadnji je uri...

K Tvojim ušesom se nagnem, Gospod, a ne tožim.

Domen.

Sirota Grunja.

(Iz ruske ljudskošolske čitanke.)

Francišek Silvester.

Bistrega razuma, dobrega srca, vsakomur usmiljena, tihe in krotke nravi je bila lepa Grunja.

Ko je vstopila v dekliška leta, je Potap Maksimovič iskal človeka, kateremu bi mogel brez skrbi oddati v zakon bogoljubno hčerko.

Takrat je postal vdovec Ivan Grigorjevič Zaplatin. Žena mu je zapustila troje otrok, nežnih mladostnih let. Pričeli so se zanj hudi časi, saj pravijo: vdovec otrokom ni oče. — Kdo naj jih neguje in nadzoruje? Gorje malim brez matere!

— Vedel je to nesrečni Ivan Grigorjevič in srce se mu je topilo v bridkosti.

Prišel je Ivan Grigorjevič k Potapu Maksimoviču, da potoži o krizih in težavah in da se posvetuje s prijateljem. Bil je večer. Družina je sedela pri čaju.

»Ah, moje življenje,« govori Zaplatin Aksinji Zaharovni, ženi Potapa Maksimoviča. »Sam, vedno sam! Nikogar nimam, da bi se pogovoril z

njim. Umrem — kdo bo žaloval po meni, kdo se me bo spominjal?»

»Ne govori tako,« ga zavrne Aksinja Zaharovna; »otroci so vendar najlepši pomnik roditeljske duše.«

»Kaj otroci! Mali so še in nerazumni. Ne brljal bi se . . . res je nered v moji hiši. Pa kaj to! Sirote, sirote moje bedne! Kako naj rastejo brez matere? Kdo naj jih laska, kdo razveseli z ljubeznipolno materino besedo? — Prideš domov: neumiti, nepočesani, umazani, raztrgani; pazi kakor hočeš, ne izogneš jih grešnih potov . . .« In sklonil je glavo na roko in globoko je vzdihnil Ivan Grigorjevič.

Nepremično je gledala tarnajočega vdovca Grunja. Žal ji je bilo sirot. Spomnila se je, kako je sama tavalala lačna po tujem mestu. —

Tisti večer so se dolgo pogovarjali o nadlogah Ivana Grigorjeviča. — Poslovil se je. Aksinja Zaharovna je odšla na večerno delo. Grunja pa je obstala pri oknu s solzami v očeh.

To je opazil Potap Maksimovič in dejal lakavo: »Kaj ti je, Grunjuška?»

»Sirotek mi je žal, atka,« je bojzljivo odgovorilo deklič in je objelo svojega dobrega nadomestitelja pokojnih staršev. »Bila sem sama reva, zato razumem. . . Ali jim pošlje Gospod mater, kakor jo je dal meni? Golobček moj, atka moj, žal mi jih je! Kako naj jim pomagam? Ah, življenje bi dala zanje!«

»Bila sem sirota, Bog je vas meni poslal. Ne morem poplačati ljubezni vam, Gospodu pa sem dolžna. . .«

»Bogu se izkažeš hvaležno z dobrimi deli,« je rekel Potap Maksimovič in ji pobožal lice. »Moli in delaj, pa revežev ne pozabi!«

»Poslušajte atek!« Naglo dvignivši glavo je govorila Grunja: »Vi ste pomagali meni, sirotam pomorem jaz. Smilijo se mi sirote Ivana Grigorjeviča; zdi se mi, da bi jim mogla biti mati, kakoršne išče on.«

»Kako misliš?« — komaj zaupajoč svojim ušesom, je vprašal Potap Maksimovič. »Menda vendar ne poročiš starčka?«

»Poročim, atek,« je odločno poudarila Grunja. »Dober človek je. . . Pa kaj on! Pomagati hočem sirotam. . .«

»Prileten je, ne ravna se s teboj,« je učil Potap Maksimovič.

»Star ali mlad — to mi je vseeno: ubogih sirot mi je žal.«

»Ah, ti moja Grunjuška,« je vzkliknil globoko presenečen Potap Maksimovič. »Angelska duša! Oče tvoj in mati v nebesih se veselita nad teboj. In če sta kdaj razžalila Gospoda, odpuščeno jima bo po tvojem čistem, svetem delu.«

Drugi dan so bili ogledi. Ko je stopil ženin pred Grunjo, se ji je globoko poklonil in jokaje vprašal: »Grunja, sveta je tvoja duša! Ali hočeš biti mati mojih sirot?«

»Hočem,« je tiho odgovorila Grunja.

Minula sta dva tedna, in bila je svatba. Hvala in čast mladi ženi pa se je razlegla kmalu po vsem Zavolžju.

»Mladost« 1920.

Našemu zvonu.

Ostal si sam nam v stolpni lini,
a zabil nisi pesmi srečnih dni,
tvoj glas še vedno nam doni, zveni;
Odmevaj dol, višava:
Nesmrtnemu
Nevidnemu
le Bógu čast in slava! —
... doni, zveni:
Premila Mati, čuj pozdrave
otroškodane: ave, ave! —
... doni, zveni:

Le kvišku srca, oj zemljani! —
... doni, brni:
Vam večni mir tam v tihi lami! —
Ostal si sam nam v stolpni lini,
a zabil nisi pesmi srečnih dni,
tvoj glas zvestó kot prej doni, zveni —
nam vero znova, up vesel budi. . .

Filip Marješič.

Sedmeroglava zver.

I. K.

Pravi red je polovica zdravja. Kdor je zdravega rodu ter ima zdravo hrano in živi zmerno, si gotovo ohrani zdravje. Kdor ima pa nezadostno in nezdravo hrano, začne kmalu pešati in ne reši ga nobeno zdravilo. — Enak pomen ima za dušno zdravje vsakdanja duševna hrana. Te pa si išče današnji svet večinoma v kakem časniku. Kar mu sporoči njegov časnik, to novodobni človek večinoma veruje premišljuje, zagovarja in dela. **Zato se pa sliho moti, kdor misli, da je vse eno, naj bere ta ali oni časnik; — ne, ni vse eno, ker različno berilo ima tudi različen vpliv na naše življenje, mišljenje in delovanje.** Branje nam lahko mnogo koristi, pa tudi mnogo škodi. Kar si pridobita naš spomin in razum z branjem, rodi v našem srcu ali dober ali slab sad; kajti spomin in razum sta v človeku vedno delavna in ne počivata nikdar. — Tako globoko sega moč čtiva v človeško dušo, da spoznamo mišljenje in značaj človeka že iz tega, kar najraje bere. Ako si posveten in čuten, bereš najraje romane, gledališke igre, šaljive spise ali pa časnike, ki širijo nevero in upor proti obstoječemu redu ter se laskajo strastem. — Ako si pa resen in veren, ugajajo ti najbolj spisi in časniki, ki te utrjujejo v dobrem mišljenju in prepričanju.

1. O moči čtiva sploh.

P. Filip Küry je dejal na nekem zborovanju društva krščanskih mož: **»Poprej je bil — in sicer po pravici — v veljavi pregovor: denar je sveta gospodar; toda vsakdo, ki pozna razmere naših dni, mora priznati, da ni dandanes nič manj upravičen pregovor: Papir vlada vesmir.«** — Ako govorimo o moči papirja, ne mislimo s tem papirnatih bankovcev, ampak razne spise, brošure, knjige in časnike.

Vladarji in državniki, ki so se lahko kedaj poprej samozavestno ponašali: **»Nikogar se ne bojimo, razven Boga«**; — morajo dandanes ponižno klečeplaziti okoli uredništev raznih vplivnih časnikov ter jih s stotisočaki in tudi milijoni pridobivati za-se. Časnikarstvo je postalo med omlkanimi narodi velesila, kateri se mora klanjati vse; veliko in malo, vladarji in podložniki, kapital in veda, s kratka: cela človeška duša s svojimi zmožnostmi in svojimi notranjimi, zlasti pa zunanji pojavi.

Pero in tiskarsko črnilo sta sicer neznančno, a najvspešnejše orožje, s katerim se bijejo boji med duhovi. Naj omenimo tukaj mimogrede samo reformacijo, francosko revolucijo, liberalizem in radikalizem z vso iz tega izvirajočo nevero, versko brezbriznostjo in plitvostjo. Vse to je povzročilo tiskarsko črnilo, ki se je po tisočerihih strugah izlivalo med ljudske mase.

Da, ako bi hoteli le približno naslikati moč časnikarstva, morali bi tukaj popisati zgodovino celih narodov, katere so slabe knjige in spisi uničili versko, politično, gospodarsko in socijalno; — morali bi tukaj popisati zgodovino tisoč in tisoč občin, zgodovino več milijonov družin, iz katerih je vsled slabega čtiva izginil mir, veselje do dela, zmernost, zaupanje v Boga...

2. Blagodejen vpliv dobrega čtiva.

Ko že govorimo o moči tiska, oglejmo si sedaj malo od bliže, koliko dobrega store za državo, občino, družino in za posameznike poštene časniki in spisi. Ti si prizadevajo povsod v vseh stanovih in strokah dobro pospeševati, hudo pa izpodrivati in odstranjevati. Koliko je dežel, ki se imajo le dobremu časnikarstvu zahvaliti za krščanske šolske postave, za ljudstvu prijazno socijalno reformo, za prostost cerkve in za utrjenje verskega mišljenja v milijon in milijon srcih! — Koliko milodarov so že nabrali dobri časniki za razne dobrodelné zavode, za rodoljubne in človekoljubne ustanove; kolikokrat so že preprečili hude krivice in pripomogli posameznikom in celim občinam, da so dosegli svoje upravičene zahteve! — Da, kakor je res, da človek s slabim ali dobrim vzgledom, ki ga daje svoji okolici, ne pomaga le sam sebi do sreče ali pa do propasti, temveč tudi drugim, prav tako in v sto in stokrat večji meri je res, da je dober časnikar, urednik, pisatelj zlasti dandanes v vsakem oziru največji dobrotnik svojega naroda, — on je njegov misijonar, njegov apostol. On zasluži, da mu postavijo cele dežele, občine, družine in posamezniki — ne mrtev spomenik iz kamna, temveč živ spomenik srčne hvaležnosti, — on zasluži, da še pozni rod poklekne k grobu, v katerem trohni roka, ki je neumorno, neustrašeno in nesebično sukala pero za pravi duševni in telesni blagor svojih rojakov.

(Dalje prihodnjič.)

RUDEČI PABERKI

Deset novih — komunističnih zapovedi.

1. **Sovraži Boga!** »Socializem — nova beseda, ki udarja na srce in na želodec proletariata, ima biti vedno brezbožen v obliki in v bistvu.« Filip Turati.
2. **Preklinjaj ime božje!** »Jezus Kristus se ima smatrati naravno in moralno pokvarjenim«. G. Bonagiuro.
3. **Oskrunjaj cerkve!** »Drugače kot kristijani bomo mi cerkve podrli in napravili iz njih javna gledišča«. »L'Avanti«.
4. **Zaničuj očeta in mater!** »Otroci li ne veljajo isto ko stariši? S kako pravico se ti postavlja jo za predstojnike? Nič več pokorščine. Brez tega ni enakosti!« Benvit Malon.
5. **Ubivaj!** »Ko napoči naš cilj, puške in kanoni se bodo obrnili proti nasprotnikom socializma«. Liebknecht.
6. **Prešestvuj — kakor se ti zljubi!** »Vezi (med moškimi in žensko) imajo sloneti na prosti Izber, in biti ločljive, kadar ni več čustev, ki so jih započela«. Benvit Malon.
7. **Kradl!** »Mi bomo vzeli last kapitalistom brez vsake odškodnine, tudi če se to imenuje tatvina«. Vooviu.
8. **Delaj hinavsko — če hočeš vladati!** »Gledati moramo, da se pred ljudstvom ne kompromitiramo, s tem da mu povemo, kaj mi v resnici hočemo. To bi bilo pomanjkanje taktike«. Bebel.
9. **Želi ženo kogarsibodi!** »Ker mož in žena nista drugo ko živali, se-li more govoriti o zakonih, o neločljivih vezeh? Očitno ne. Zveza mora nehati, ko neha ljubezen«. — Bebel.
10. **Širi svetovno revolucijo!** »Ne priznamo drugega dejstvomovanja kakor podiranja ter priznamo le one oblike, v katerih se more isto razvijati: Te oblike so lahko silno različne: strup, bodalo itd. Revolucija posvečuje vse brez razlike«. — Bakunin.

Načela tu izražena (gl. »L'Idea del Popolo« št. 4) so povzeta iz spisov samih socialistov. Citatelj lahko povzame, v kako strašnem nasprotju je komunizem z verstvom!

Pametne besede.

Dr. Dragotin Lončar, eden najsimpatičnejših politikov v socialno-demokratski stranki, je obe-

lodanil v zadnji številki »Napreja« svojo politično izpoved. Njegova izvajanja so tako zanimiva, da je potreba, da ž njimi seznanimo tudi naše občinstvo.

Dr. Lončar pravi med drugimi:

Rešilna misel je postal komunizem, ki ni nova, ampak stara misel, kakor je staro človeštvo. Socializem hoče urediti gospodarstvo tako, da ne bo služilo poedincem, ampak celoti, ki dela. Kako se naj to zgodi, kako daleč pojde skupna last, kdo bi mogel to povedati za vse čase in narode končoveljavno, ko so razmere in ljudje različni? Ne gre mi za besedo, ampak za njeno vsebino. **Ako naj pomenja komunizem absolutno gospodarsko enakost v produkciji in konzumaciji, potem je to nemožnost, ker ljudje niso bili, niso in ne bodo absolutno enaki nikdar niti telesno niti duševno.** Ako naj znači komunizem distribucijo po potrebi, potem bo to zopet neenakost, ker imajo različni ljudje različne potrebe. **Mislím, da moramo vzeti za merilo delo, ki pa zopet ne more biti enako, ker je delavna sila pri raznih osebah razna.** Skratka: Možna je samo neka relativna enakost ali boljše rečeno, to je gospodarska in s tem socialna enakopravnost.

Danes ima pač komunizem političen pomen, ker gospodarsko socializem ni nujno komunizem in niti ni možen v absolutnem smislu te besede. Komunizem znači politično smer in metodo boja v doseg socializma. Ali bi bilo utemeljeno, da bi slepo posnemali to metodo ne glede na vse življenske pogoje svojega naroda in njegovega delavskega ljudstva?

Menda ne, ker v svoji zemlji moramo poganjati korenine in iz svojih tal moramo rasti. Bilo bi pa na drugi strani zopet napačno, ako ne bi upoštevali izkušenj in pridobitev sosednjih narodov in držav kolikor odgovarjajo našemu značaju in ustroju ter v kolikor jih moremo udeležiti s svojo močjo.

Potrebujemo izobrazbe in npravnosti. zakaj ne pozabimo, da ni dovolj, ako ustvarimo socializem: treba ga je tudi ohraniti. Novi družabni red mora biti boljši od starega: ali bi bilo kaj pomagane, ako bi ga morali vzdrževati z nasiljem in ne z zavestjo ljudstva? Zato ne zadoščajo samo želje, ampak **delo.** Številna masa pač prihaja y

poštev s svojo gmotno silo pri rušitvi, a za graditev je treba duševne sile, to je volje in znanja. Človeška prirodnost je pač taka, da rada jemlje, a težko daje. Ako misli slovenski proletarijat drugače, potem se bojim, da dela skok v temo...» —

Šeststo smrtnih obsodb. Iz Kovna poročajo »Berlinske Tidende«: Presednik sovjetske Rusije je uradno razglasil, da znaša skupno število vseh, ki so bili v Rusiji meseca maja, junija in julija let. leta na smrt obsojeni, 600, reci šest sto!

Začetkom revolucije so smrtno kazen odpravili, a sedaj stoji sovjetska Rusija gledé smrtnih obsodb na prvem mestu vseh držav sveta. To da mnogo misliti!

Cene živlom v boljševiški Rusiji. Po poročilih ruskih listov »boljševiški raj« ni tako lep, kakor si ga slikajo komunisti izven Rusije. Od odmerjenih živim, ki si jih more kupiti, dobi ena oseba na mesec: kruha 4725, sladkorja 400 g, soli 400 g, krompirja nedoločeno količino, ker ga je zelo težko dobiti. Seveda vse to ne zadostuje. Ako ne bi bilo tihotapljenja, bi morala Rusija še malo bolj stradati nego strada sedaj. Boljševiški list »Ekonomičeskaja Žizen« prinaša cene, ki jih imajo utihotapljena živila. Funt kruha 260 rubljev, masla 240 rubljev, krompirja 70 rubljev, slakdorja 1200 rubljev, govejega mesa 1200 rubljev, svinjskega mesa 650 rubljev, eno jajce 140 rubljev, en slanik (renga) 700 rubljev. (En rubelj = 2.40 kron, ruski funt je 400 g.)

Gol materializem oznanjujejo komunisti. V »Delu« štev. 34. čitamo pod vzglavjem »Vera je prvotna stvar« te le nazore: »Mi smatramo veronjnim posledicam človeškega življenjskega stanja, menjala se je tudi vera. Nastopiti če, gospodarstveno stanje, ko če vera biti povsem odveč. Na zemlji če postajati blagostanje za vse ljudi, vsi bodo imeli zavarovano življenje kolikor boče priroda dopuščala.... Pračlovek, ki je imel na zemlji dosti hrane, ni se bal neba, in ni ničesar iskal od neba, ni nikogar prosil in ni ničesar veroval... Potem, ko je začel zemljo obdelavati... in mu je povodenj uničila plod, ali veter in grom kolibo... se je pričel bati in glavo dvigati proti nebu... Slično je z obrtnikom in malim trgovcem, ki ne pozna odnošaje tržišča in konkurence, ter misli, da je propal zato, ker je grešen... Mi ne jemljemo delavcu vere, ko učimo zgodovinski materializem. Na temelju proučevanja pride sam do spoznanja, da je ono današnje vsako stanje čisto zemeljska stvar.« — Tako frivolno pišejo komunistični člankarji — postavljajoč le trditev za trditev brez dokaza — v vprašanju, s katerim so se pečali največji človeški veleumi z vso resnostjo. Ne, vera ni vzniknila iz strahu pred prirodnimi silami, temveč iz razumnega razmišljanja, da morajo imeti vsi posamezni pojavi v naravi svoj vzrok v nuj-

nem bitju in vsi smotreni učinki so izvor v nad vse razumnem pravzroku!

Ti »zgodovinski« materialisti gredo kar slepo mimo zgodovinskih dokazov glede postanka krščanstva in njegovega nadnaravnega izvora. Zapi- rajo oči očitnim dejstvom — le da po veri udarijo. Potem pa hinavsko trde, da niso proti veri — da je vera le privatna stvar!

Komunizem in cerkev. »Delo« navaja v štev. 28. to-le izjavo V. Novella: »Delavske množice imajo že svojo vero in svoje cilje. Tam kjer pravt cerkev: bodoče življenje, odgovarja ljudstvo: sedanje življenje. Kadar govori cerkev: dolžnosti, odgovarja ljudstvo pravice. Kadar govori cerkev: poslušnost, ponižnost, skromnost, odgovarjajo ljudske množice na glas: pravica, svoboda in enakopravnost v gospodarskih vprašanjih.« — Kako zlobno zavijanje cerkvenih ali verskih nauk! Nauk o bodočem življenju ne zanemarija sedanjega življenja, temveč ga le najlepše ureja. — Cerkev ne uči le dolžnosti, temveč varuje z nadnaravno avtoriteto vse človeške pravice. Vprašamo kie je kaka človeška pravica, ki bi je cerkev ne štela? In kje najde pravica, svoboda in enakopravnost v gospodarskih vprašanjih najmogočnejšo oporo, če ne v cerkvi? — Radovedni smo, kako bo zamogla obstati komunistična država, v kateri bodo poznali le pravice in nobene dolžnosti, le svobodo in nobene poslušnosti — le sedanje življenje in nobenega obračuna v bodočem življenju!

Meščanska vojna. Komunisti napovedujejo odkrito meščansko vojno. Ravno v tem se ločijo od socialdemokratov, ki hočejo mirnim potom, potom razvoja, priti do svojega cilja. V »Delu« čitamo velike napise o revoluciji. »Samo potom meščanske vojne in železne delavske diktature se pride lahko do komunistične zadržišne produkcije.« (»Delo« štev. 28.) Huda, trnjeva pot vodi do komunističnega »raja« — Edino le bratsko klanje in ukinjenje vsake svobode — privede delavstvo v obljubljeni deželo! Kdo naj veruje, da bodo roke, namočene bratske krvi, roke, ki bodo z železno diktaturo tirale mase v sužnost — da bodo te roke delile — pravičnost in srečo? —

Za Husove ideje. »Delo« piše v nekem dopisu v štev. 23 tole: »L. 1415 po Kr. so čestiti cerkv. očetje navdahnjeni po sv. duhu, plemstvu in buržuaziji sežgali na grmadi živega velikega češkega učenika Ivana Husa, ker je nastopil za udeležitev lepil naukov Kristusovih proti vladajoči oligarhiji, ki je te nauke prostituirala in sebi v korist prilagodila. Takratna oligarhija je mislila, da s Husom zgori tudi uporni duh ljudstva, ki ga je od njega prejel. Husovi morilci niso ubili njegovih idej.«

Tu se zrcali prava nevednost zgodovinskih dogodkov in konfuznost idej. — Husa niso sežgali

čestiti »cerkveni očetje — navdihnjeni po sv. duhu«, temveč svetna državna oblast. Cerkevna oblast je le preiskala in izjavila, da Husovi nauki nasprotujejo katoliški veri. Državna oblast — ki je po takratnem splošnem pojmovanju smatrala v svoji zakonodaji krivo vero kot državni zločin, ga je na smrt obsodila in obsodbo izvršila. »Hus pravi dopisnik — je nastopil za udeleženec lepih Kristusovih nauk.« Potem pa hvali »uporni duh« ljudstva, ki ga je od Husa prejelo. Ali je bilo tudi v tem udeleženec Kristusovih nauk? Ni li to najhujša kleveta? — Dopisnik pač ne pozna Husovih načel, radi katerih je bil obsojen. — Med drugim je Hus trdil, da človek nima proste volje. Učil je, da zgubi vsak oblastnik, bodisi v Cerkvi ali v državi vso svojo oblast, če je v smrtnem grehu. Takemu oblastniku ni dolžan nihče biti pokoren. No — po tem načelu bo kmalu konec tudi boljševiskih oblastnikov.

Iz Idrije. Sedaj se vrše shodi po mestih in na deželi. Ljudje se čudijo oznanjevalcem nove dobe, ko se tako radi sklicujejo na Kristusa, češ ta je bil naš, na podlagi njegovih nauk hočemo mi sezidati novo upravo za človeško družbo. Seveda se sklicujejo le na tiste nauke, ki jim prija; za njih trditev, za druga Zveličarjeva pravila se ne zmenijo. Po najnovejšem shodu v Idriji pravijo naši ljudje, da je Kristus in katoliška cerkev v najnovejši dobi postala tako **vabljliva firma**, da bi vsak novostrujar rad od nje dobiček imel.

Socijalni demokrati pravijo, da je Kristus njih sodrug, on je bil prvi socijalni demokrat. Za reveže se je on potegoval, bogatinom je klical gorje. To jim je všeč, a da bi tudi šli tja, kjer se Kristus še danes daruje nebeškemu Očetu, tja, kjer mu kaže svoje rane, kjer ga spominja, kako težko je človeštvo odkupil s svojo krvjo, da bi šli tja ob nedeljah k sv. maši, zato pa ne marajo. Rajši gredo ob nedeljah v hribe, ali kakor se izgovarjajo »v naravo Boga molit«.

Novo gibanje za komunizem tudi Kristusa na pomoč kliče. Jezus pravijo je ustanovil komunistično državo, prvi kristjani so živeli skupno in glejte, sv. pismo pravi, da radi tega ni bilo reveža med njimi. To tudi mi nameravamo. Človeštvu odpomoči, ga dvigniti na višek, za to se trudimo, a kaj vidimo? Kakor so Jezusu nasprotovali farizeji, tako tudi nam ugovarjajo isti, ki bi bili najbolj poklicani razširjevati Kristusove nauke. Duhovni so isti farizeji v naši dobi, ki nam najbolj nagajajo. Zatoraj proč z njimi! Današnja katol. cerkev ni več ona prava Kristusova.

Poslušalci navadno ne ugovarjajo, ker nočejo žaliti došlega gosta, tudi tako zaobrbe, da se takoj ne spozna v pravi luči, tudi jim imponira

tuj govornik, češ ta mora biti že dobro podkovan, drugače ne bi prišel v naše mesto. A ko pridejo domov in se v družinskem krogu pogovarjajo, pridejo, do vse drugačnih sklepov. Celo šolski otroci višjih razredov so z zgodbami sv. pisma v roki dokazali, da se je učeni gospod le motil. Prišli so do sklepa, da so prvi kristjani ravno tako ločeni po svojih družinah živeli, kakor mi dandanes. Niso imeli nič drugega skupnega, kakor le medsebojno ljubezen. Spoznajo da učeni gospod ni iz sv. pisma povzel svoje učenosti, temveč le bral kak zabavljiv članek kakega judovskega pisarja. Kajti v šolski knjigi »Velike zgodbe sv. pisma« pravi na strani 202 apostel Peter Ananiju, k' se je delal kakor da bi ves znesek za prodano njivo daroval ubogim: »Ali bi ne bila njiva ostala tebi, ko bi jo bil obdržal in ali niso bili denarji v tvoji oblasti?« (Dj. ap. 5, 4.) Ta izrek prav jasno kaže razmere prvih kristjanov. Nobenega niso silili prodati njivo, nobenega da bi denar darovali za skupne namene. Temveč njiva bi bila lahko ostala Ananiju kolikor časa bi bil on hotel ali, če jo je že prodal, bi bil lahko denar po svoji prosti volji obrnil, kamor bi bil hotel. Le ljubezen do potrebnih je ljudi navajala darovati od svojega revežu, kajti ljubili so se kakor bratje in sestre med seboj.

In otrok je še pristavil: saj za časa sv. Lavrencija, ki so ga na ražnju pekli, je bilo ravno tako. Pripeljal je raztresene reveže po rimskem mestu in jih predstavil trinogu: glejte to so zakladi katoliške cerkve!

In član naše Vincencijeve družbe je končal: Saj je dandanes ravno tako kakor pri prvih kristjanih, samo v manjši meri. Tiskane izkaze imate, koliko je milodarov nabrala naša Vincencijeva družba in v kaki meri je razdelila po raznih potrebah. Saj je dajala vino, meso bolnikom, moko In druga živila zdravim, stanovanje plačala, obleke preskrbela potrebnim in v hudi zimi je kupila za več sto lir drv, katere je razdelila, da ubogi niso zmrzovali. Ako hočejo komunistično državo prvih kristjanov, naj le pristopijo kot delujoči ali podporni člani k naši Vincencijevi družbi, pa bodo človeštvu pomagali. A bojim se, da tega ne bodo storili. Bral sem zadnjič v »Delu«, da se zelo jeze na sedajnega papeža, ki menda pripravlja okrožnico, v kateri ljudi pozivlje k usmiljenju. Nič usmiljenja pravijo, pravičnost in enakost pa skupnost naj vlada. Kako se pravica deli ravno čutimo, ko se mir sklepa, in enaki nismo že po rojstvu ne za telesna dela ne za duševni napor, tista skupnost v življenju in delovanju, pa se je še vselej ponesrečila, kdar so jo hoteli vpeljati, ker nismo vsi enaki tudi v potrpljenju.

Društvena organizacija.

Društvom na znanje! V svrhu obnovitve društvenega delovanja zahtevajo civilni komisarijati, da predloži društvo **Izvirna potrjena pravila**. Če društvo teh nima, naj si preskrbi — potom kakega prijatelja — pri generalnem komisarijatu v Trstu (z navedbo datuma in uradne številke) **avtentičen prepis**, katerega podpiše generalni komisarijat. — V prvem in v drugem slučaju zadošča, da se izvirna pravila ali avtentičen prepis predloži civilnemu komisarijatu. — Če pa kakemu društvu ni mogoče dobiti ne prvega ne drugega, naj se predlože na novo v treh izvodih društvena pravila. V tem slučaju se društva lahko poslužijo vzorcev, ki jih je natisnila S. K. S. Z. In ki jih prodaja knjigarna »Kato. Tisk. Društvo« v Gorici, (komad po 80 stot.) — Upajmo, da bo naša društva pohitela s koraki, da se njih pravilni obstoj čimprej oblastveno prizna!

Društvo »Grmada« v Brestovici je organiziralo z velikimi žrtvami svojo lastno godbo. Vrli mladeniči se pod vodstvom g. Petroviča pridno vežbajo. Pripravljene so že za kak javni nastop bodisi pri cerkvenih slovesnostih ali pa pri kakem koncertu. — Godbeni zbor priporočamo!

Slavnostni dnevi v Mariboru. »Orlovski tabor« v Mariboru je krasno vspel. Ob slavnostnih zborovanjih na trgu je bilo navzočih 40 do 50 tisoč ljudi. Prišli so gostje iz Češkega, Poljskega, Španskega, iz Francije itd. Papež je poslal svojega delegata. Prisotni so bili vsi (pet) jugoslov. škofje. Na shodu sta govorila ministra dr. Korosec in dr. Jankovič (Srb). — Ogromno kulturno delo se je dovršilo v odsekih. — Vladoval je najlepši red. — Žal, da so pri izletu na Bled posuroveli »Sokoli« omadeževali Jugoslavijo s tem, da so napadli goste iz Češkega in Francije in motili slavlje. —

»Orel« v Sloveniji. »Orlovska zveza« v Ljubljani je razdeljena na 27 okrožji in ima 140 odsekov z 3953 »Orlov« (telovadci: 2423 + netelovadci: 1530). Naraščaj »Orla« šteje 2241 članov (članski: 310 + šolski: 1931). — »Orlovstvo« v Sloveniji ima torej z naraščanjem vred 6.194 članov.

»Orel« na Češkoslovaškem. Razmah, kakršnega je dosegel češkoslovaški »Orel« po svetovni vojni, je res izredno velik. Pogledimo samo napre-

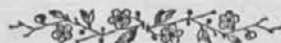
dek enega leta v številu! Ko so se zbrali vsi po vojni preostali člani »Orla«, jih je bilo 12.000 v 90 orlovskih društvih (odsekih). Danes pa šteje češkoslovaški »Orel« 276 društev (odsekov) z nad 40.000 »Orlov«. To je že gotovo lepa armada, ki se ne more več podcenjevati. Tako vidimo, da tvorijo krščanski telovadci po vsem svetu veliko družino, ki si bo znala priboriti potreben ugled in braniti čast Kristusovih naukov.

Akademski »Orel« na Dunaju. Dne 7. februarja t. l. je bil ustanovljen na Dunaju v okrilju Jugoslovenskega kat. akademskega društva »Jug-Jugoslovenski akademski »Orel«. Tako imamo zdaj 3 akademske orlovske odseke (Praga, Ljubljana.) — To pojmovanje »Orlovstva« med katoliško akademsko mladino nas izredno veseli. Vstaja nov zarod, ves nov. Pozdravljeni bratje v našem krogu, in bratski vam: »Bog živi!«

Dr. Jeglič — častni član O. Z. Izvanredni občni zbor O. Z. 30. maja t. l. je ob mnogoštevilni udeležbi imenoval soglasno gosp. knezoškofa ljubljanskega, dr. A. B. Jegliča za častnega člana »Orlovske zveze«.

Dr. Česnik — predsednik novomeškega »Orla«. Znani goriški odvetnik in pisatelj dr. Ivo Česnik je bil soglasno izvoljen za predsednika »Orla« v Novem mestu.

Manifestacijski orlovski tabor v Brnu. Dne 25. januarja t. l. je praznoval češkoslovaški »Orel« v Brnu veliki dan. Vsi bratje »Orli« in sestre »Orlice« so se zbrali k manifestacijskemu taboru, kjer so obrazložili razni govorniki pomen »Orlovstva« v narodu in državi. Zborovanja sta se udeležila tudi dva zastopnika češkoslovaškega »Katoliškega Sokola« v ameriških Združenih državah, ki bo štel v kratkem do 200 odsekov in odposlanci našega »Orla«, ki so došli iz Prage, kjer imajo jugoslovenski visokošolci svoj orlovski odsek. Prišli so »Orli« in »Orlice« iz vseh krajev češkoslovaške republike in iz Dunaja, kjer ima češkoslovaški »Orel« 5 odsekov. Na zborovanju in pri sejah zastopnikov so se obravnavala važna orlovska vprašanja. Na predvečer tabora je bila slavnostna »Akademija« z bogatim glasbenim in telovadnim sporedom.

Domači odmevi.

Smrtna kosa. V Rihembergu je dne 5. t. m. umrl g. Jože Pavlica v 85. letu svoje starosti. Pokojnik je oče g. dr. Andr. Pavlica, profesorja bogosl. v Gorici. — Pogreba se je udeležilo obč. starešinstvo, šolska mladina in več odličnih gostov. — Pokojnik je bil mnogoletni župan v občini in vnet rodoljub. Svetila mu večna luč.

Petindvajsetletnica smrti Praprotnika. Dne 27. rožnika t. l. je preteklo 25 let, odkar je umrl slovenski šolnik, mladinski pisatelj in pesnik ter ustanovitelj »Učiteljskega Tovariša« (l. 1861) Andrej Praprotnik.

Gostinčarjeva 60-letnica. Spomniti se moramo preprostega sina slov. naroda, ki je slavil 7. marca t. l. tiho in neopaženo 60-letnico svojega rojstva. Kdor količkaj zasleduje gibanje slovenskega krščanskega-socialnega delavstva, mu bo poznano ime Jožeta Gostinčarja, ljudskega poslanca. Iz navadnega delavskega fanta se je povzpел brez vsakršne višje šolske izobrazbe nedavno do ministra za socialno politiko v kraljevini SHS, kjer je tudi pokazal, da čuti in dela vedno za delavca, za vse uboge in zatirane. V njem zremo enega najpridnejših ljudskih zagovornikov, moža, ki se zaveda s polno resnostjo naloge, ki mu je poverjena. Mnogo je storil tudi za orlovsko organizacijo in zastavil za njo vedno svojo vplivno besedo na najvišjem mestu. Za vse to mu izrekamo najpristrčnejšo zahvalo. Največje pa so njegove zasluge pri delu za delavske koristi. Z rajnim dr. Janez Krekom († 8. 10. 1917.) sta bila dolgo časa pri nas edina, ki sta imela popolno razumevanje za delavca in mu lajšala gorje. Tudi v času, ko delavsko vprašanje ni bilo tako pereče kakor je danes, v dobi, ko je bil delavec še malo da ne docela brezpraven in ni mogel najti nikjer prave opore za svoje upravičene zahteve. Našemu slavljencu čestitamo ob njegovi 60-letnici k temu nesepičnemu delu in mu želimo, da bi še deloval mnogo let med nami!

Jubilej dela. Letos obhaja »Vrtec«, slovenski mladinski list redke jubilej, namreč — **petdesetletnico** svojega delovanja. »Vrtec« je bil v svojih petdesetih letnikih ne samo dober in skrbno urejan mladinski list, temveč tudi za razvoj slovenske književnosti prezanimiv in važen organ. Saj so pisali v »Vrtec« naši najboljši pisatelji in pesniki. Prvi urednik mu je bil Jožef Tomšič, ki je opravljal ta posel z vestnostjo in vztrajnostjo. Nato so ga urejali zapovrstjo: F. Finžgar, Ant. Kržič in Jožef Volc (sedanji urednik.) V petdesetih letih »Vrtca« je podpiralo okoli 700 sotrudnikov. — »Vrtec« najpristrčneje čestitamo k redkemu jubileju in mu obenem želimo velikih uspehov v prospeh slov. mladine!

Predilska železnica. Iz laških listov povzamemo, da se je minister javnih del Peano odločil za to le progo Predilske železnice: Trst-Tržič (Monfalcone)-Čedad-Kred-Kobarid, Srpenica, Trnovo, Bovec, Log, Raibl-Trebiž. — Poleg te glavne proge se pa zgradi postranska proga od sv. Lucije čez Tolmin do Kreda.

Iz Slovenske Benečije. V Barvasu nad Čedadom stoji na griču lepo svetišče M. B., ki je posebno drago našim beneškimi Slovincem. Svetišče v sedanji obliki so sezidali l. 1775 in je posvetili l. 1820. Letos se torej obhaja stoletnica tega svetišča. K »Tolažnici žalostnih« so se v tej dobi radi zatekali naši bratje po veri in krvi na Beneškem. In letos je vodstvo svetišča priredilo — za 15. avgusta na praznik Marijinega Vnebovzetja posebno cerkveno slavnost. Pozvalo je v listu »Spazzi di loci« beneške Slovence na božjo pot, naj bi se v teh hudih časih posvetili Mariji. Nazaj k veri, nazaj h krščanskemu življenju! Prepričani smo, da se je ta slavnost lepo izvršila, da dela čast naši »Slaviji«! Po Mariji k Jezusu!

Razgled po svetu.

Za razvoj umetniškega življenja v Jugoslaviji. Ker se je dognalo, da nove državne takse onemogočujejo razvoj našega umetniškega življenja, zahtevajo interesi od ministrstva za prosveto, naj pri ministrstvu za finance posreduje, da bi se vsa državna gledališča, umetniške prireditve in razstave oprostil plačevanja takse, za kar se navaja kot glavni razlog, da se umetniško življenje v Jugoslaviji vedno bolj razvija in da so vsake omejitve škodljive.

Državna glasbena šola v Sarajevu. Umetniški oddelek ministrstva za prosveto je prejel od bosenske deželne vlade predlog, naj se osnuje državna glasbena šola v Sarajevu. Sodijo, da bo ta predlog odobren.

Kongres jugoslovenskih igralcev v Zagrebu. Dne 6., 7. in 8. julija t. l. se je vršil v Zagrebu kongres jugoslovenskih igralcev.

»Jugoslovenska obnova« v Beogradu. »Jugoslovenska obnova«, društvo za propagando, bo pričelo z delom za svoj veliki propagandni cilj. Fotografirali bodo narodne običaje kraljevine SHS in vse ono, kar bi pripomoglo k temu, da spoznajo drugi narodi tudi jugoslovenski narod. Fotografirali bodo po vseh krajih Jugoslavije.

Kongres jugoslovenskih žena v Zagrebu. Dne 1. julija t. l. se je vršil v Zagrebu kongres jugoslovenskih žena.

Českoslovaški skauti B. P. (angleški naziv Bi Pi) po ustanovitelju angleških skautov Badia-Powela) imajo organizacijo, ki šteje nad 4000 članov.

Českoslovaški kat. shod v Pragi. Za dneve od 28. do 31. avgusta 1920. se pripravlja v Pragi českoslovaški katoliški shod. »Orli« bodo imeli na njem svojo sekcijo in posvete.

Natečaj za originalne drame iz narodnega življenja v Stari Srbiji in Macedoniji. Uprava gledališča v Skoplju je razpisala iz svojih sredstev natečaj 2000 dinarjev za originalno dramo iz narodnega življenja v Stari Srbiji in Macedoniji. Za sprejeto delo je določenih tudi 20% tantijem od prvih predstav. Rok predložitve je določen do 20. marca 1921.

»Fédération gymnastique et sportive des patronages de France«. Tako se imenuje organizacija katoliških telovadcev v Franciji, organizacija,

ki približno odgovarja slovenskim »Orlom«. Organizacija je mlada. Leta 1898. jo je ustanovil dr. J. Michaut in leta 1911. je štela 43 okrožij z 1763 odseki in nad 200.000 rednih članov. Federacija uživa velik ugled. Pridobila si ga je vsled prav prevdarne gojitve telovadbe in športa, in tudi s tem, ker je armadi dala armado najboljših mož, ki so bili utrjeni v vsem in zanesljivi in disciplinirani vojaki, veselje francoske armade. Vpoklicanih je bilo 100.000 članov; padlo jih je 20.000. Število je strašno; toda danes je zopet polno in izpolnjeno. V ozadju so v kolesarskih klubih organizirani, ti telovadci so hodili po deželi in pomagali pri poljedelstvu, zopet drugi so se javili za »Rdeči križ«. Storili so svojo veliko dolžnost do vere in do naroda. — Izdajajo svoj list »Les Jeunes«. (Tednik.)

Albanijo in Valono so italijanske čete zapustile. Svoj čas so smatrali v laških krogih Valono neobhodno potrebno za Italijo v vojaškem, a tudi v gospodarskem in političnem oziru. Tudi londonski dogovor je Italiji zagotovil (v čl. 6. in 7.) trajno posest Valone z širokim zaledjem, celo Wilson je priznal Valono Italiji, za ostalo Albanijo pa je zahteval neodvisnost. — Mali albanski narod je prečrtal račune diplomatov.

Papež za Poljsko. Dne 8. avgusta je sv. Oče odredil posebno pobožnost v Rimu v korist nesrečne Poljske. V pismu, ki ga je papež poslal kardinalu Pompili-ju se naglašata zlasti to-le: »Znana je materna trepeča skrb Sv. Stolice, ki je spremljala vedno osodne dogodke poljskega naroda. Ko so se civilni narodi uklanjali premoči sile nad pravico, je bila Sv. Stolica edina, ki je protestirala proti krivični razdelitvi Poljske in proti krivičnemu nasilju napram poljskemu narodu. A sedaj je veliko več v nevarnost. Ni-le v nevarnosti narodni obstoj Poljske, temveč vsa Evropa je ogrožena s strahom novih vojsk. Ne-le ljubezen do Poljske, temveč ljubezen do cele Evrope nas nagiba k želji, naj bi vsi verniki se z nami združili ter prosili Najvišjega naj po posredovanju svete Device, varhinja Poljske, odvrne od poljskega ljudstva skrajno nesrečo ter naj ob enem odstrani nov bič od izkrvavljene Evrope«. —

V mestu Bergamo v Italiji se bo vršil dne 8. in 12. septembra t. l. z velikim slavljem evharistični kongres.

TO IN ONO.

John Ruskin (1819—1900) je važna osebnost v zgodovini umetnosti in družboslovja; ti dve panogi človeškega dela in razmotrivanja je vedel združiti na poseben način. S predavanji, kritikami in spisi je vplival na javno mnenje vse Evrope ter se bojeval vse svoje življenje zoper materializem v umetnosti. Umetnost mu je bila i predpogoj srečnega življenja; vzporedno z razmotrivanjem umetnosti je šlo premišljevanje za srečno žitje vseh slojev. Bogastvo mu je bilo vzrok vseh nedostatkov in zato je trdil vedno, da ni bogastva nad življenjem. (Glej J. Ruskin: »Blagoslov lepote« v »Mladiki« str. 47.)

Nova iznajdba. Ruski inženir Fedor Fedorovič Bogatirew je izumil peč, s katero se pri najmanjši uporabi goriva v eni uri skuha obed za 20 oseb, ki sestoji iz juhe in prikuhe. Poleg tega pa skuha peč še tudi 50 l vode. Za vse to je po-

trebno samo 850 g drv. Fedor Fedorovič Bogatirew je znan moskovski inženir, ki je deloval že tudi v Ameriki v Edisonovih delavnicah.

Mesto Cerito pod zdravniškim nadzorstvom. V kalifornijskem mestu Cerito, ki šteje okoli 1200 duš, je vse prebivalstvo popadla velika strast do špiritiziranja. Okoli 30 žensk je pri klicanju »duhov« (!) že zblaznelo in so jih morali odpeljati kot neozdravljive v blaznico. Neki družinski oče je sežgal velikansko svoto bankovcev, kot »darilo za duhove«, katerim se je v svoji babjevernosti bal zameriti. Mož je to storil navzlic temu, da so njegovi otroci umirali lakote. Oblasti so radi razširjene špiritistične kuge dali vse prebivalstvo mesta pod zdravniško nadzorstvo.

Odgovorni urednik A. Sfiligoj.

Vrvar

MIHAEL SUSSIG

v Gorici, Raštelj št. 16.

Velika izber najboljših vrvi, špagata,
: : prediva itd. : :

TRGOVINA Z MOŠKIMI KLOBUKI.

RAJER EVGEN

vinska trgovina

Gorica - Via Cesare Battisti 20

(poprej Via Teatro)

priporoča svojo **VINA.**
: : zalogo : :

A. Černigoj

MIZARSTVO

GORICA, Tržaška cesta. : : :

Novoporočenci! Begunci!

Oglejte si obnovljeno zalogo ravnokar došlega različnega pohištva pri

ANTON BREŠČAKU

GORICA - Via CARDUCCI - GORICA

:: BRIVNICA ::

Ludvik Coter, Gorica, Piazza Grande 17.

— se priporoča slavnemu občinstvu. —

STAVBENK

I. NIBRANT

Solkan št. 245

prevzema stavbena dela pod ugodnimi pogoji. Opozarja sl. županstva, cerkve urade in zasebnike, da prevzema zgradbe celih občin, cerkva, šol, itd.

☛ Domača, solidna tvrdka. ☛

Velika zaloga stavbenega lesa

vsake vrste in množine.

Cene ugodne.

M. Krainer

VELIKA ZALOGA MANUFAKTURNEGA BLAGA
Na drobno ○ Na debelo.
GORICA, VIA RASTELLO 34—37.

Volneno in bombažasto sukno
za moške in ženske.

Velika izbora perila, šifona, razno-
vrstnega platna za rjuhe,
brisač vsake vrste, serviet, belih in
barvanih namiznih prtov
vsake velikosti, žepnih robcev, vol-
nena, bombažastega in sukanega
blaga za blazine, volnene in
bombažaste odeje, bele in barvane
posteljne prevlake, z volno napol-
njene in s klotom raznih barv,
volnenim porhatom, zefirjem, eta-
minom in batistom prevlečene odeje.

Velika izbora

potrebščin za krojače
in šivilje

Obleke za moške, dame in otroke.
Bele in barvane moške srajce in
spodnje hlače.

Sprejemajo se tudi umerjena naro-
čila oblik in perila za moške, dame
in otroke.

Staroznani hotel z restavrancijo

„PRI ZLATEM JEZENU“

v Gorici postreže vsem svojim gostom po naj-
boljši moči in po pošteni ceni.

**Goriška zveza gospodarskih
zadruge in društev v Gorici**

registrovana zadruga z omejeno zavezo

v Gorici, Corso Verdi 32,
I. nadstr.,

uraduje vsak delavnik od 8. do 12.
in od 3. do 5. popoldne

Ob sobotah in pred prazniki pop-
ter ob nedeljah in praznikih je urad
zaprt.

Andrej Mavrič, krojač in tr-
govec št. 22
na Travniku, se najtopleje priporoča slav.
občinstvu v mestu in na deželi, posebno
pa preč. duhovščini, za obila naročila, ka-
tere izvršuje točno in po znižanih cenah.

Andrej Golja

Gorica TRAVNIK 21 Gorica

Zaloga vsakovrstnih lesenih izdelkov, ka-
kor: škafov, orn, stolic, sit, rešet in druge
suhe robe. — Velika izbora košev in
kuhinjskih potrebščin.